



# Korona-ajan toiminnanmuutosten vaikutus Kirkkonummen asukaspuistojen asiakasperheiden hyvinvointiin

Sanna Henriksson-Valkeinen

2023 Laurea





Laurea-ammattikorkeakoulu

# **Korona-ajan toiminnanmuutosten vaikutus Kirkkonummen asukaspuistojen asiakasperheiden hyvinvointiin**

Sanna Henriksson-Valkeinen  
Sosionomi  
Opinnäytetyö  
Huhtikuu, 2023

Sanna Henriksson-Valkeinen

**Korona-ajan toiminnanmuutosten vaikutus Kirkkonummen asukaspuistojen asiakasperheiden hyvinvointiin**

Vuosi 2023 Sivumäärä 45

---

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Kirkkonummen asukaspuistojen asiakkaiden kokemuksia koronapandemian aiheuttamista toiminnanmuutoksista ja niiden mahdollisista vaikutuksista heidän hyvinvointiinsa. Tavoitteena oli kohderyhmän kokemusten kuvaamisen ja ymmärtämisen ohella saada mahdollisia uusia ideoita tukemaan asiakkaiden tarpeita, mikäli asukaspuistot joutuisivat jälleen tilanteeseen, joka vaikuttaisi niiden toimintaan merkittävästi.

Opinnäytetyön tietoperustassa käsitellään varhaiskasvatusta ja avointa varhaiskasvatusta Suomessa, hyvinvoinnin näkökulmia, koronapandemian alkuvaiheita ja sen vaikutuksia suomalaisen perheiden hyvinvointiin.

Opinnäytetyön tutkielma toteutettiin laadullisena. Tuloksista nousi selkeästi esille korona-ajan toiminnanmuutosten vaikuttaneen asiakasperheiden hyvinvointia heikentävästi. Tuloksissa esiin nousivat asiakasperheiden hyvinvointiin vaikuttaneet teemat, joita olivat sosiaalisten kontaktien puute, vertaistuen puute, huoli lasten sosiaalisesta kehityksestä sekä rutiinien muutos.

Tuloksien perusteella voidaan todeta, että Kirkkonummen asukaspuistot ovat tärkeitä erityisesti niissä säännöllisesti vierailevien asiakasperheiden hyvinvoinnin kannalta. Avoin varhaiskasvatus voikin parhaimmillaan olla asiakasperheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevaa.

Tutkimustyötä avoimeen varhaiskasvatustoimintaan liittyen tulisikin lisätä, jotta toimintaa voitaisiin eri alueilla kehittää paremmin perheiden tarpeita vastaavaksi ja suuret alueelliset erot toiminnassa kaventuisivat. Myös avoimen varhaiskasvatuksen merkitys ennalta ehkäisevänä perhetyönä tulisi tunnistaa aiempaa paremmin.

Sanna Henriksson-Valkeinen

**The impact of the changes in operations during the coronavirus period on the well-being of customer families in Kirkkonummi residents' parks**

Year 2023 Pages 45

---

The objective of the thesis was to examine the experiences of the customers of Kirkkonummi residents' parks regarding the operational changes caused by the coronavirus pandemic and their possible effects on the customers' well-being. In addition to describing and understanding the experiences of the target group, the aim was to get possible new ideas to support the needs of customers, if the residents' parks again faced a situation that would significantly affect their operations.

The theory section of the thesis deals with early childhood education and open early childhood education in Finland, the perspectives of well-being, the early stages of the coronavirus pandemic, and the effects of the epidemic on the well-being of Finnish families.

The study of the thesis was conducted qualitatively. The results clearly showed that operational changes during the corona pandemic had a negative impact on the well-being of customer families. The results revealed themes that affected the well-being of client families, such as lack of social contacts, lack of peer support, concern for children's social development, and change in routines.

Based on the results, it can be stated that Kirkkonummi residents' parks are particularly important for the well-being of the customer families that visit them regularly. At its best, open early childhood education can support the comprehensive well-being of client families.

Research related to open early childhood education activities should be increased to develop activities in different regions to better meet the needs of families and reduce large regional differences in activities. The importance of open early childhood education as preventive family work should also be recognized better than before.

Keywords: open early childhood education, corona pandemic, the well-being of families

## Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Yhteistyökumppanina Kirkkonummen kunnan avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistot .	8
3	Varhaiskasvatuksesta Suomessa .....	9
3.1	Avoimen varhaiskasvatuksen rooli Suomessa muun varhaiskasvatustoiminnan rinnalla.....	9
3.2	Kirkkonummen avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistojen toiminta .....	11
4	Näkökulmia hyvinvointiin.....	11
5	Koronavirustauti ja pandemian alkuvaiheet .....	13
5.1	Koronavirus Suomessa .....	13
5.2	Koronaviruspandemian vaikutukset perheiden hyvinvointiin .....	14
6	Tutkimuksia ja opinnäytteitä varhaiskasvatukseen ja perheiden hyvinvointiin liittyen...	15
7	Tutkielman tarkoitus ja tavoite .....	16
8	Opinnäytetyön laadullinen tutkielma.....	17
8.1	Tutkielman aineistona asiakaskysely .....	18
8.2	Tutkielman aineistona työntekijöiden teemahaastattelut .....	18
8.3	Aineiston analysointi.....	20
9	Asiakaskyselyn tulokset.....	22
9.1	Taustoittavat kysymykset .....	22
9.2	Asiakkaiden kokemukset korona-ajan toiminnanmuutosten vaikutuksista perheidensä hyvinvointiin .....	23
9.3	Asiakkaiden kokemukset asukaspuistojen korona-ajan ulkotoiminnasta .....	24
9.4	Asiakkaiden näkemys mahdollisesta rajoitusten aikaisesta tuesta .....	25
10	Teemahaastattelujen tulokset .....	25
10.1	Työntekijöiden näkemys korona-ajan toiminnanmuutoksien vaikutuksista asiakasperheiden hyvinvointiin.....	25
10.2	Työntekijöiden näkemys mahdollisesta rajoitusten aikaisesta tuesta .....	26
11	Johtopäätökset .....	28
12	Tutkielman eettisyys ja luotettavuus.....	31
13	Pohdinta .....	33
	Lähteet.....	36
	Kuviot .....	40
	Taulukot .....	40
	Liitteet .....	41

## 1 Johdanto

Koronapandemian saavutettua Suomen maaliskuussa 2020 alkoi aikakausi, joka tavalla tai toisella vaikutti varmasti lähes jokaisen suomalaisen elämään. Viruksen leviämisen estämiseksi rajoitettiin kontakteja, ja suljettiin väliaikaisesti niin uimahalleja, kirjastoja kuin avoimen varhaiskasvatustoiminnan yksiköitä. Koulut siirtyivät pääasiallisesti etäkouluun ja varhaiskasvatussyksiköissä linjattiin, että hoitoon tuotaisiin ainoastaan lapset, joille hoito on välttämättöntä huoltajien työnkuvan sitä vaatiessa. Ihmisten väliset kontaktit vähenivät rajusti, kun arjesta vietiin koronarajoitusten vuoksi pois mahdollisuus harrastaa yhdessä, syödä ravintoloissa, tai ylipäättään tavata muita ihmisiä muualla kuin kotona.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella Kirkkonummen kunnan avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistojen asiakasperheiden kokemuksia puistojen koronapandemia-ajan toimintaan liittyen. Koronarajoitukset sulki kaikki Kirkkonummen kolme asukaspuistoa koronapandemian aikana aikaväleillä 16.3.2020–2.8.2020, ja myöhemmin 30.11.2020–4.5.2021 (Kirkkonummen kunta 2022a). Asukaspuistojen ollessa suljettuina, työntekijät siirrettiin työskentelemään kunnan muihin varhaiskasvatussyksiköihin, kuten päiväkoteihin. Puistojen jälleen avautuessa varsinaista ohjattua toimintaa ei kuitenkaan alkuun koronarajoitusten vuoksi voitu järjestää, ja rajoitusten hieman helpottuessa toimintaa sai järjestää ainoastaan ulkotiloissa.

Olen itse suorittanut ensimmäisen sosionomiopintoihini liittyvän työharjoitteluni Asukaspuisto Veikonvintissä aikana, jolloin koronarajoitukset vaikuttivat toimintaan lakkauttaen välillä sen kokonaan. Harjoitteluni aikana sain nähdä aitiopaikalta, kuinka rajoitukset vaikuttivat asukaspuistojen työntekijöiden työskentelyyn, sekä kuulla asiakasperheiden kokemuksia korona-ajan arjesta. Monille asukaspuistot olivat tärkeitä paikkoja, joissa tavata muita vanhempia ja lapsia, saada sosiaalisia kontakteja ja vertaistukea, sekä keskustella tarvittaessa mieltä askarruttavista asioista asukaspuistojen työntekijöiden, sekä muiden varhaiskasvatusikäisten lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten, kuten neuvolan perheohjaajan ja varhaiskasvatuksen kuraattoreiden kanssa.

Avoin varhaiskasvatus tuntuu jäävän helposti vähälle huomiolle tutkittaessa varhaiskasvatuksen merkitystä perheiden hyvinvoinnin tukemisessa, vaikka avoimen varhaiskasvatuksen palveluilla voikin olla suuri merkitys heidän oman asiakaskuntansa hyvinvoinnin kannalta. Tämän opinnäytetyön aihe muotoutuikin niin omasta kuin asukaspuistojen kiinnostuksesta selvittää asiakasperheiden kokemuksia puistojen koronapandemia-ajan toimintaan liittyen.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää asukaspuistojen asiakasperheiden kokemuksia koronapandemian aiheuttamista toiminnanmuutoksista ja niiden vaikutuksista heidän hyvinvointiinsa. Tavoitteena oli tutkielman kohderyhmän kokemusten kuvaamisen ja ymmärtämisen

ohella saada mahdollisia uusia ideoita tukemaan asiakkaiden tarpeita, mikäli tulevaisuudessa tulisi jälleen tarve sulkea asukaspuistot tai muuttaa niiden toimintaa radikaalisti koronapandemian aikaisia poikkeusoloja vastaavilla tavoilla.

Tutkimuskysymys:

Miten asukaspuistojen toiminnanmuutokset koronapandemiasta ja poikkeusoloista johtuen vaikuttivat asiakkaiden kokemuksiin perheensä hyvinvoinnista ja Kirkkonummen avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistojen palveluista?

Asiasanat: avoin varhaiskasvatus, koronapandemia, perheiden hyvinvointi.

## 2 Yhteistyökumppanina Kirkkonummen kunnan avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistot

Tämän opinnäytetyön yhteistyökumppanina oli Kirkkonummen kunnan avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistot. Kunnan ensimmäinen avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuisto, Asukaspuisto Piennarpiha, avasi ovensa syksyllä 2013 (Kosonen 2015). Tällä hetkellä Kirkkonummella toimii kolme eri puolilla kuntaa sijaitsevaa asukaspuistoa. Nämä puistot ovat Asukaspuisto Piennarpiha Masalassa, Asukaspuisto Veikonvintti Veikkolassa, sekä Asukaspuisto Fyyri joka toimii aivan Kirkkonummen keskustassa. (Kirkkonummen kunta 2022b.) Vuonna 2019 asukaspuistojen yhteenlaskettu kävijämäärä oli noin 25 000 kävijää, ja vuonna 2020 jolloin koronarajoitukset vaikuttivat laajasti toimintaan, kävijämäärä putosi noin 13 500:n (Leivo 2023).

Kirkkonummen kunnan asukaspuistot ovat lapsiperheille suunnattuja kohtaamispaikkoja joihin lapset ovat tervetulleita yhdessä aikuisen kanssa. Niissä voi viettää aikaa muita vanhempia ja lapsia tavaten. Asukaspuistoissa voi halutessaan osallistua ohjattuun toimintaan mitä järjestetään niin sisä- kuin ulkotiloissa, ja puistojen erilaiset tilat ja välineet kuten pihaleikkipaikat ja liikuntasalit mahdollistavat monipuolisen tekemisen leikkimisestä liikkumiseen. Asiakkaat otetaan mukaan niin toiminnan suunnitteluun kuin toteuttamiseen ja arviointiin. (Kirkkonummen kunta 2022b; Kirkkonummen kunta 2022c.)

Asukaspuistot tekevät tiivistä yhteistyötä muun muassa kirjastojen, päiväkotien, Kirkkonummen suomenkielisen seurakunnan sekä lapsiperheiden kotipalvelun kanssa. Asukaspuistoissa on säännöllisesti tavattavissa myös neuvolan perheohjaajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajat. Puistojen toimintaa ohjaa Kirkkonummen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. (Kirkkonummen kunta 2022b; Kirkkonummen kunta 2022c.)

### 3 Varhaiskasvatuksesta Suomessa

Varhaiskasvatus on lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostama kokonaisuus, joka on suunnitelmallista ja tavoitteellista, sekä pedagogisesti painottuvaa. Varhaiskasvatuksen tavoitteina ovat muun muassa jokaisen lapsen kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, lapsen oppimisen edellytysten tukeminen, elinikäisen oppimisen ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamisen edistäminen, sekä terveellisen ja turvallisen sekä kehittävän ja oppimista edistävän varhaiskasvatusympäristön varmistaminen. Tavoitteina ovat myös lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen parhaaksi toimiminen yhdessä lapsen vanhemman tai huoltajan kanssa, sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan tukeminen kasvatusyössä. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

Varhaiskasvatuslain mukaisia varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, avoin varhaiskasvatustoiminta sekä perhepäivähoito. Varhaiskasvatuslaki sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden asettamat tavoitteet ohjaavat kaikkia varhaiskasvatusta järjestäviä toimintamuotoja. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 17.) Kuntien on varhaiskasvatuslain mukaan järjestettävä varhaiskasvatusta kyseisessä kunnassa esiintyvän tarpeen mukaisin toimintamuodoin sekä laajuuksin. Kunnan on myös huolehdittava monialaisesta yhteistyöstä ja toiminnan kehittämistä eri toimijoiden kanssa varhaiskasvatusta järjestäessään. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

Varhaiskasvatuksen voidaan katsoa olevan yksi merkittävä osa yhteiskuntamme hyvinvointipalveluja, ja sillä on oma roolinsa koko perheen hyvinvointiin vaikuttavana ympäristönä. Varhaiskasvatuksessa työskentelevien ammattilaisten kyvyllä kohdata erilaiset perheet, on suuri merkitys millaisiksi perheiden kokemukset muodostuvat. Parhaimmillaan varhaiskasvatuksen toimintatavat voivat voimaannuttaa perheitä. (Kangas, Karlsson & Lastikka 2021, 26–27.)

#### 3.1 Avoimen varhaiskasvatuksen rooli Suomessa muun varhaiskasvatustoiminnan rinnalla

Avoim varhaiskasvatustoiminta tai leikkitoiminta on eri aikakausina toteutunut muun muassa erilaisten kerhotoimintojen, leikkikerhojen, päiväkerhojen, leikkivälinelainaamojen, avoimien päiväkotien sekä leikkitoiminnan muodossa. Suomessa ensimmäinen perheille tarkoitettu avoimen leikkitoiminnan muoto oli kesäleikkipuistotoiminta, joka sai alkunsa Helsingissä vuonna 1914. Perheille suunnatusta avoimesta toiminnasta ovat vastanneet muun muassa kunnat, seurakunnat ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (Alila & Portell 2008, 12, 15–18.)

Avoim varhaiskasvatustoiminta sai alkunsa Suomessa vuonna 1978. Avointen päiväkotien tavoitteena oli vähentää lapsiperheiden eristäytymistä, saada vanhemmat mukaan keskusteluun liittyen lasten kasvatukseen niin toisten vanhempien kuin ammattilaisten kanssa, sekä antaa kasvatusneuvontaa. Avoimen päiväkodin toimintaan lapsi ja aikuinen olivat yhdessä tervetulleita ilman etukäteen tehtyä ilmoittautumista. (Alila & Portell 2008, 17.)

Lasten vanhempien aktiivinen osallistuminen ja toimintaan vaikuttaminen on ollut alusta pitäen leikkipuistotoimintaa järjestävien tahojen toiveena. Sosiaalhallitus ohjeistikin vuonna 1988 puistot suunnittelemaan ja laittamaan vanhempien saataville suunnitelmansa tulevaan toimintaansa liittyen, jotta vanhemmat pystyivät valitsemaan mihin toimintaan he halusivat perheensä kanssa osallistua. (Alila & Portell 2008, 17.) Kaikkea varhaiskasvatusta ohjaavassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 36) korostetaankin niin lasten kuin heidän huoltajiensa kanssa tehtävän yhteistyön tärkeyttä ja heidän mahdollisuuttaan vaikuttaa varhaiskasvatuksen toimintaan ja sen kehittämiseen.

Avoim varhaiskasvatus on yksi varhaiskasvatuslain (540/2018) mukainen varhaiskasvatuksen muoto, jonka toimintaa ohjaavat varhaiskasvatuslain ohella varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, sekä avointa varhaiskasvatusta järjestävien kuntien omat varhaiskasvatussuunnitelmat. Suomessa avointa varhaiskasvatusta tai leikkitoimintaa järjestävät sekä yhteistyössä että itsenäisesti kunnat, yksityiset palveluntuottajat, seurakunnat sekä järjestöt. Avoimen varhaiskasvatuksen toimintamuodot vaihtelevat alueellisesti huomioiden paikalliset tarpeet, ja toiminta on tarkoitettu ensisijaisesti lapsille ja perheille, joiden lapset eivät osallistu kunnan tuottamaan päiväkotitoimintaan tai perhepäivähoitoon. (Alila & Portell 2008, 12; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022.)

Avoim varhaiskasvatus on osa päiväkotitoiminnan ja perhepäivähoidon rinnalla toteutettavaa ja sitä täydentävää muuta varhaiskasvatusta. Sillä on tehtävänä tukea perheitä ja lasten kasvua, ollen samalla myös osa ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä. (Kirveslahti, Metso, Sívén, Vahala & Vihunen 2018, 36). Avointa varhaiskasvatusta on mahdollisuus järjestää esimerkiksi ohjattuna ja tavoitteellisena kerho- ja leikkitoimintana, ja sen painopisteet ja toteuttaminen vaihtelevat varhaiskasvatusta järjestävän tahon päätösten mukaisesti. Avoin varhaiskasvatus voi tarjota toimintaan osallistuville esimerkiksi ohjattua taide- ja liikuntakasvatusta sekä leikkejä ja ulkoilemista, ja näiden ohella lasten huoltajat voivat saada sosiaalisia kontakteja ja päästä mukaan ohjattuun toimintaan yhdessä lasten kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 19.)

Monelle vanhemmalle avoimen varhaiskasvatuksen yksiköt ovat pikkulapsiarjen keskellä hengähdyspaikkoja, joissa heillä on mahdollisuus tavata muita ihmisiä ja luoda uusia kontakteja sekä ystävyyssuhteita. Sosiaalisten kontaktien ohella lasten vanhemmilla on mahdollisuus sekä saada että antaa vertaistukea toisilleen. Vertaistuen voidaankin sanoa olevan vastavuoroista, samassa tilanteessa olevien ihmisten kohtaamista (Terveyskylä 2023).

### 3.2 Kirkkonummen avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistojen toiminta

Eri paikkakunnat tarjoavat avoimen varhaiskasvatuksen palveluita eri tavoin ja vaihtelevuus on suurta, vaikka kaikkea toimintaa ohjaakin yhtäläisesti niin varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet kuin varhaiskasvatustilain (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022). Avoin varhaiskasvatus Kirkkonummella tarjoaa perheille mahdollisuuksia osallistua monipuolisesti suunniteltuun toimintaan tai vieraila halutessaan täysin vapaasti asukaspuistojen tiloissa ohjattuun toimintaan osallistumatta. Asukaspuistot toimivat matalan kynnyksen kohtaamispaikkoina joihin perheet voivat tulla omien aikataulujensa mukaisesti. Lapsilla on mahdollisuus päästä leikkimään muiden lasten kanssa, ja vanhemmille ja huoltajille mahdollistuu aikuinen keskusteluseura muiden mahdollisesti samassa elämäntilanteessa olevien, tai asukaspuistojen työntekijöiden kanssa. Keskusteluissa vanhemmat voivat halutessaan tuoda esille myös mahdollisia huolenaiheitaan liittyen niin lastensa kehitykseen kuin omaan jaksamiseensa, ja saada tarvittaessa mahdollisesti vertaistukea, neuvontaa tai ohjausta perheensä hyvinvoinnin tukemiseksi.

Kirkkonummen kunnan asukaspuistojen toiminnan viikkosuunnitelmat ilmoitetaan viikoittain asukaspuistojen Facebook-sivuilla sekä Instagramissa, jolloin perheillä on mahdollisuus valita heille mieleistä tekemistä ja suunnitella käyntejään niiden mukaisesti. Erilaista ohjattua toimintaa ja yhteistä tekemistä asukaspuistoissa ovat esimerkiksi vauvojen ja taaperoiden värileikki, erilaiset askartelu- ja lorutuokiot, liikuntaradat, sekä retket makkaranpaistomahdollisuuksiin ja luontobingoineen. Asukaspuistot tarjoavat muun toimintansa ohella myös esimerkiksi Kirkkonummen perhepalveluiden kanssa yhteistyössä järjestettyjä Vanhemmuuden vuoristoradalla-tapaamisia, jotka on tarkoitettu mahdollistamaan yhteiset keskustelut erilaisista teemoista, kuten vanhemmuuteen liittyvistä erilaisista tunteista tai vanhemmuuden voimavaroista. Myös erilaisia harrastusvälineitä lainaava Harrastuspaku-pakettiauto kiertää säännöllisesti ohjaajiensa kera puistojen piha-alueilla ja mahdollistaa erilaisten liikuntavälineiden kokeilemisen ja liikunnallisen hetken koko perheelle. (Asukaspuisto Veikonvintin Facebook-sivu 2023.) Kaiken ohjatun toiminnan lisäksi ovat asukaspuistoissa työskentelevät varhaiskasvatuksen ammattilaiset perheiden ja muiden asiakkaitensa saatavilla niin vapaaseen keskusteluun, kuin lasten leikeissä mukana olemiseen ja leikin tukemiseen.

## 4 Näkökulmia hyvinvointiin

Monelle perheelle varhaiskasvatuksella on merkitys perheiden hyvinvoinnin tukemisessa, ja tämän opinnäytetyön tutkielman teemana olikin perheiden hyvinvointi. Hyvinvointi on käsitteenä hyvin laaja ja siihen liittyy paljon erilaisia osatekijöitä. Hyvinvoinnin käsitettä voidaan tarkastella muun muassa erilaisten hyvinvointiteorioiden kautta, joista yksi on suomalaisen Erik Allardtin teoria hyvinvoinnin kolmesta eri ulottuvuudesta. Allardtin mukaan ”hyvinvointi

on tila, jossa ihmisillä on mahdollisuus saada keskeiset tarpeensa tyydytetyiksi”. Allardtin hyvinvoinnin kolme eri ulottuvuutta ovat elintaso (having), yhteisyysuhteet (loving), sekä itsensä toteuttamisen muodot (being). (Allardt 1976, 21, 38.) Teoria on myöhemmin täydentynyt vielä neljännellä tekemisen (doing) ulottuvuudella, jonka katsotaan olevan yksilön hyvinvointia edistävää toimintaa, joka on mielekästä ja vastuullista (Hirvilammi 2015, 68). Tätä viimeisintä hyvinvointiteorian ulottuvuutta on tulkittu ja tarkasteltu eri tavoin, esimerkiksi Allardt itse on sisällyttänyt sen osaksi itsensä toteuttamisen muotojen (being) ulottuvuutta (Laihiala & Uusitalo 2022, 145). Toiset tutkijat kuten Hirvilammi ja Helne, ovat kuitenkin voineet tulkita sen muiden ulottuvuuksien lisänä olevana, omana erillisenä ulottuvuutenaan (Kunnari 2017, 40).

Elintason ulottuvuuden (having) lähtökohtana ovat ihmisen fysiologiset tarpeet, mutta siihen sisältyvät muun muassa työllisyys, koulutus, tulot, asumistaso sekä terveys, joita Allardt on käyttänyt hyvinvoinnin tutkimuksensa mittareina. Itsensä toteuttamisen muotojen (being) ulottuvuus puolestaan sisältää tarpeet saada toteuttaa itseään ja tarpeet suhteessa yhteiskuntaan. Tämän ulottuvuuden osatekijöitä ovat mahdollisuudet osallistua poliittisesti ja harrastaa, saada olla oma ainutlaatuinen persoonansa ja arvostuksen sekä hyväksynnän saaminen. Kolmas hyvinvoinnin ulottuvuus sisältää yhteisyysuhteet (loving), kuten ystävyysuhteet, sekä perhe- ja paikallisyhteisyyden. Jokaisella on johonkin ryhmään kuulumisen tarve. Tämän kolmannen ulottuvuuden lähtökohtia ovat yksilön tarve rakkauteen, toveruuteen ja solidaarisuuteen, sekä tarve saada olla ihmissuhteissa, joissa lämpimät tunteet ilmaistaan. (Allardt 1976, 43, 47; Ihalainen & Kettunen 2016, 13–14; Uusitalo & Simpura 2020). Hirvilammin (2015, 70) mukaan myöhemmässä vaiheessa lisätyn neljännen, tekemisen/itsensä toteuttamisen (doing) ulottuvuuden voidaan katsoa sisältävän yksilön elämänlaatuun vaikuttavat elementit, kuten esimerkiksi luonnossa toimimisen, ansio- ja kotityöt, harrastustoiminnan sekä koulutuksen ja oppimisen.

Hyvinvoinnin kokemus on subjektiivista ja siihen vaikuttavat monet eri tekijät. Näitä tekijöitä ovat muun muassa yksilön terveydentila, sosiaaliset suhteet sekä aineelliset resurssit. Esimerkiksi hyvä fyysinen ja psyykkinen terveys, terveelliset elämäntavat sekä lepäämisestä huolehtiminen, sosiaaliset suhteet ja taloudellinen toimeentulo ovat hyvinvointia lisääviä tekijöitä. Erilaiset yksilöä kuormittavat tekijät, kuten rahavaikkeudet, sairaudet, epäterveelliset elämäntavat sekä sosiaalisten suhteiden puute voivat puolestaan heikentää hyvinvoinnin kokemusta. (Kirveslahti, Metso, Sivén, Vahala & Vihunen 2018, 325.) Osallisuuden ja yksinäisyyden tunteet ovat myös merkittävästi hyvinvoinnin kokemukseen vaikuttavia tekijöitä. Yksilön hyvinvointiin ja siihen kytköksissä olevaan kokemukseen osallisuudesta kuuluvat esimerkiksi mahdollisuudet vaikuttaa sekä kuulua johonkin ja saada olla mukana (Kari & Niskanen 2022, 74).

Erilaiset hyvinvoinnin osatekijät vaikuttavat sen subjektiivisen luonteen vuoksi eri ihmisiin eri tavoin. Jokainen yksilö arvottaa elämässään erilaisia hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja resursseja yksilöllisesti. Toiselle esimerkiksi varallisuus voi olla hyvinvointia merkittävämmän lisäävä tekijä, kun taas toinen kokee rahaa tärkeämmäksi sosiaaliset suhteet ja mahdollisuudet itsensä toteuttamiseen. Niin ikään perheiden elämään ja heidän koettuun hyvinvointiinsa vaikuttavat niin työllisyyteen ja toimeentuloon, kuin terveyteen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvät tekijät. Myös perheiden kohdalla hyvinvointi on yksilöllistä erilaisine tarpeineen. Työn ja muun arjen rytmittäminen, sekä huolehtiminen omasta jaksamisestaan ja riittävästä yhteisestä ajasta tukevat perheen hyvinvointia (Ihalainen & Kettunen 2016, 91).

## 5 Koronavirustauti ja pandemian alkuvaiheet

Vuoden 2019 lopussa Kiinan Wuhanissa sai alkunsa ihmisille uusi virusepidemia. Sairastumisen aiheuttava virus nimettiin SARS-CoV-2-virukseksi, ja sen aiheuttama tauti sai viralliseksi nimekseen COVID-19. Koronavirustauti levisi maailmanlaajuisesti ja WHO julisti koronavirusepidemian 11.3.2022 pandemiaksi. (Anttila 2022.)

Koronaviruksen aiheuttama tauti ja sen taudinkuva oli pandemian alkuvaiheessa uusi ja tuntematon. Pandemian edetessä taudista saatiin tietoa ja selvää oli, että virus saattoi aiheuttaa eri henkilöille hyvin erilaisen taudin, ja se voi oirekuvaltaan poiketa hyvin yksilöllisesti. Siinä missä virus aiheutti toisille pientä nuhaa ja tukkoisuutta, saattoi se toisille aiheuttaa vakavan taudin keuhkokuumeineen ja akuutteine hengitysvaikeusoireyhtymineen. Koronavirusta kantava saattoi olla myös täysin oireeton. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022a.)

Koronavirusinfektion yleisiä oireita ovat yskä, kuume, väsymys sekä häiriöt hajua- ja makuaistissa. Harvinaisempia oireita ovat päänsärky, kurkkukipu, ripuli, ihottuma, särky ja kipu sekä punoittavat tai ärsyyntyneet silmät. Koronavirusinfektion harvinaisempia oireita ovat sekavuus ja liikunta- ja puhekyvyn häiriöt, rintakipu sekä hengenahdistus ja hengitysvaikeudet. (WHO 2022.) Vakavan koronavirustaudin riskitekijöitä ovat erityisesti korkea ikä sekä tietyt taustasairaudet. Riskitekijöitä ovat myös sairaaloinen lihavuus sekä raskaus. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022b.)

### 5.1 Koronavirus Suomessa

Koronaviruksen saavuttua Suomeen maaliskuussa 2020 hallitus ja tasavallan presidentti totesivat yhteistoiminnassa koronavirus-tilanteen vuoksi Suomessa vallitsevan poikkeusolot. Yhteiskunnan ja talouselämän toiminnan turvaamiseksi, sekä väestön suojaamiseksi hallitus linjasi 16.3.2020 lisätoimenpiteistä. Lisätoimenpidelinjauksiin sisältyivät esimerkiksi valtion ja kunnan erilaisten tilojen kuten kirjastojen, museoiden, harrastustilojen, uimahallien, teattereiden sekä päivä- ja työtoiminnan sulkeminen. Lisätoimenpiteisiin sisältyi myös kielto

riskiryhmien asumispalveluyksiköissä vierailuille, määräys julkisen sektorin työntekijöille työskennellä mahdollisuuksien mukaan etänä sekä julkisten kokoontumisten henkilömäärän rajoittaminen kymmeneen henkilöön. Nämä linjaukset eivät olleet ainoita väestön elämään ja arkeen vaikuttavia tekijöitä, sillä erityisesti lapsiperheitä koskettavia muutoksia tuli myös etäkouluun siirtymisen ja varhaiskasvatustoimintaan liittyvien linjausten myötä. Hallituksen 16.3.2020 linjauksen mukaan esimerkiksi varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajien, jotka eivät työskennelleet yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisillä aloilla, tuli mahdollisuuksien mukaan järjestää lapsen hoito kotona. (Valtioneuvosto 2020.)

Erilaisilla rajoitustoimenpiteillä pyrittiin erityisesti estämään uuden koronaviruksen leviäminen, suojelemaan riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä sekä turvaamaan terveydenhuollon kantokyky (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021). Rajoitustoimenpiteet leviämisen estämiseksi aiheuttivat muun muassa niin julkisten kuin yksityisten tilojen sulkemisia, jolloin ihmisillä ei ollut mahdollista harrastaa tai juuri tavata toisia ihmisiä. Koronarajoituksia ja suosituksia on sittemmin vallitsevan epidemiatilanteen mukaisesti jatkettu ja muokattu, mutta laajoista koronarajoituksista luovuttiin keväällä 2022.

## 5.2 Koronaviruspandemian vaikutukset perheiden hyvinvointiin

Koronapandemian saavuttaessa Suomen, olivat lapsiperheet kaikkien muiden ihmisten tavoin, täysin uuden, tuntemattoman uhkan edessä. Elämään tuli yllättäen poikkeusolojen ja koronarajoitusten myötä muutoksia, jotka väistämättä vaikuttivat heidän arkeensa. Perheet kohtasivat esimerkiksi työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen haasteita, lomautuksia ja työttömyyttä, sekä huolta niin läheisten kuin omasta terveydellisestä tilanteesta. Perheiden haasteet ja sosiaalisten kontaktien väheneminen lisäsivät psyykkistä kuormitusta koronapandemian aikana. Erityisesti ikäihmisten tapaamista suositeltiin tartuntavaaran vuoksi rajoittamaan ja tämä vaikutti muun muassa siihen, etteivät lapsiperheet voineet tukeutua isovanhempien apuun. (Heino ym. 2020, 46, 51.) Vauvaperheissä myös yksinäisyyden kokemukset lisääntyivät (Aalto-Setälä ym. 2022, 150). Perheissä väsymys saattoi myös estää selvittämästä mahdollisia lyhytaikaisia tukimuotoja perheen avuksi kuormittavan arjen keskellä (Valtioneuvosto 2021, 39).

Koronakriisi poikkeusoloineen ja rajoituksineen lisäsi pikkulapsiperheiden haasteita esimerkiksi parisuhteen ja jaksamisen kanssa. Arjen kuormittavuus lisäsi riitoja parisuhteissa, ja perheväkivallan riski erityisesti jo aiemmin haastavissa parisuhdetilanteissa eläneillä lisääntyi. Päihde- ja mielenterveysongelmien kanssa kamppailevien perheiden tuki jäi niin ikään riittämättömäksi. (Valtioneuvosto 2021, 39.)

Kokemukset korona-ajasta eivät ole olleet kuitenkaan pelkästään kielteisiä. Jyväskylän yliopiston ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteisessä kyselytutkimuksessa saatiin samansuuntaisia tutkimustuloksia aiemmin tehtyjen tutkimusten kanssa, joissa selvisi, että

vanhempien korona-ajan kokemukset perhe-elämään ja vanhemmuuteen liittyen olivat olleet osittain myös myönteisiä. Perheen yhteisen ajan lisääntyminen korona-aikana voi olla yksi myönteisiä kokemuksia selittävä tekijä, sillä yhteinen aika koronapandemian aikana lisääntyi monessa perheessä ja arki rauhoittui muun muassa harrastustoiminnan jäädessä tauolle koronarajoitusten vuoksi. (Lammi-Taskula & Närvi 2021 39, 41.)


## 6 Tutkimuksia ja opinnäytteitä varhaiskasvatukseen ja perheiden hyvinvointiin liittyen

Tutkimustietoa kuten pro graduja tai väitöskirjoja avoimen varhaiskasvatuksen merkityksellisyydestä perheiden hyvinvoinnille löytyy hyvin vähän, mutta opinnäytetöitä teemaan liittyen on löydettävissä useampia. Tutkimuksia, joissa on selvitetty varhaiskasvatuksen ja päiväkotitoiminnan merkitystä lasten ja heidän perheidensä hyvinvoinnille, voidaan kuitenkin osittain rinnastaa myös avoimen varhaiskasvatuksen kanssa. Tässä luvussa tarkastellaan tutkimustietoa varhaiskasvatustoiminnan vaikutuksesta liittyen perheiden koettuun hyvinvointiin. Tarkastelussa on mukana myös tutkimus, joka selvitti koronarajoitusten aikaisten sulkutoimenpiteiden vaikutusta 5-vuotiaiden varhaiskasvatuksessa olevien lasten perheiden hyvinvointiin.

Koskela ja Pusa ovat vuonna 2014 tutkineet kasvatustieteiden pro gradussaan Rovaniemen avoimen päiväkodin merkitystä perheiden tukena. Heidän tutkimuksensa tuloksissa olivat näkyvissä avoimen toiminnan merkitys sosiaalisten kontaktien ja vertaistuen, sekä vaihtoehdoisen tekemisen mahdollistamisessa perheiden arjessa. Erityisesti tuloksissa korostui sosiaalisen kanssakäymisen sekä vertaistuen merkitys perheiden hyvinvoinnin tukemisessa. (Koskela & Pusa 2014, 46, 64.)

Heinström on vuonna 2018 ilmestyneessä pro gradussaan tutkinut lapsiperheiden osallisuuden ja hyvinvoinnin tukemista matalan kynnyksen avoimissa kohtaamispaikoissa. Hänen tutkimukseensa osallistui 926 henkilöä, joista 19 % ilmoitti käyttäneensä avointen päiväkotien palveluita. Tutkimuksen tuloksissa osallisuuden vaikutukset jakaantuivat kolmeen eri luokkaan, jotka olivat hyvinvointivaikutukset, sosiaaliset vaikutukset sekä tiedolliset, taidolliset ja toiminnalliset vaikutukset. Kaikista näistä kolmesta osallisuuden vaikutuksen luokasta on löydettävissä koettuun hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä kuten yksinäisyyden väheneminen, ystävystyminen ja verkostoituminen, kuulluksi tuleminen sekä mielekäs ja sisällöllinen tekeminen. Näitä kaikkia luokkia sitoi yhteen tutkimukseen osallistuneiden vastauksista teemana erityisesti ylösnoussut vertaistuen merkitys. (Heinström 2018, 52, 68.)

Tiedolliset, taidolliset ja toiminnalliset vaikutukset	Hyvinvointivaikutukset	Sosiaaliset vaikutukset
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Elämänhallinta, arjessa selviytyminen ja omiin asioihin vaikuttaminen vahvistuu</li> <li>• Tietoisuus itseä ja omaa elämismaailmaa koskevista asioista lisääntyy</li> <li>• Uuden oppiminen, tiedollinen ja taidollinen osaaminen lisääntyy</li> <li>• Aktiivisuus ja elämän tavoitteellisuus vahvistuu</li> <li>• Mielekäs ja sisällöllisesti rikas tekeminen</li> <li>• Arjen rytmin tuoma turvallisuus</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Yksinäisyyden väheneminen</li> <li>• Voimavarojen, jaksamisen, toimintakyvyn ja toimijuuden vahvistuminen</li> <li>• Konkreettinen apu ja tuki</li> <li>• Minäpystyvyyden, itsemääräämisen ja itsetunnon vahvistuminen</li> <li>• Vahvuus valintojen ja päätösten tekemiseen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tunne kuulumisesta johonkin, täysivaltainen jäsenyys, kuulluksi tuleminen</li> <li>• Yhteisöön ja ympäristöön kiinnittyminen, verkostoituminen ja ystävystyminen</li> <li>• Yhteistoiminta muiden kanssa lisääntyy</li> <li>• Uskallus omien kokemusten ja mielipiteiden esiin tuomiseen lisääntyy</li> <li>• Yhteisyyden ja perheen sisäisten suhteiden vahvistuminen</li> </ul>



Kuva 1: Osallisuuden vaikutukset tutkimuksessa (Heinström 2018, 68)

Pajula on tutkinut pro gradussaan varhaiskasvatuksen sulkutoimenpiteiden vaikutusta päiväkodissa olleiden 5-vuotiaiden lasten perheiden hyvinvointiin. Tutkimuksessa selvisi, että koronapandemian aikaiset sulkutoimenpiteet, jolloin varhaiskasvatuksessa olevat lapset suositeltiin pidettävän kotihoidossa, vaikuttivat muun muassa perheiden sosiaalisiin verkostoihin ja ajankäyttöön. Perheet joutuivat poikkeusolojen aikana järjestelemään arkeaan uusiksi varhaiskasvatusikäisten lasten kotihoidon lisäksi muun muassa etätöiden ja etäkoulun järjestämiseksi. Pajulan tutkimustuloksissa on näkyvissä hyvinvointia heikentäneinä tekijöinä muun muassa yksinäisyyden ja riittämättömyyden tunteet. (Pajula 2022, 29,31.)

## 7 Tutkielman tarkoitus ja tavoite

Suomen koronaepidemian pahimpina aikoina koronarajoitukset sulkivat kokonaan kahteen eri otteeseen monen muun toimijan ohella myös Kirkkonummen kunnan avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistot. Sulkujen päättyessä ja toiminnan jälleen jatkuessa, asiakkaiden asukaspuistokäynteihin vaikuttivat kuitenkin erilaiset koronarajoitukset, joiden vuoksi esimerkiksi sisätilat pysyivät vessoja lukuun ottamatta asiakkailta suljettuina ja kaikki toiminta järjestettiin ulkotiloissa asukaspuistojen leikkipuistoissa, metsäretkillä tai piha-alueilla. Myös kirurgisten hengityssuojainten käyttö oli suositeltavaa.

Muutokset toiminnassa koronapandemian aikana olivat mittavia ja vaikuttivat asukaspuistojen arkeen koskettaen niin avoimen varhaiskasvatuksen työntekijöitä kuin asiakkaitakin. Tämän opinnäytetyön tutkielman tarkoituksena oli selvittää asukaspuistojen asiakasperheiden kokemuksia koronapandemian aiheuttamista toiminnanmuutoksista ja niiden vaikutuksista heidän hyvinvointiinsa. Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkielman kohderyhmän kokemusten kuvaamisen ja ymmärtämisen ohella saada uusia ideoita tukemaan asiakkaiden tarpeita, mikäli tulevaisuudessa tulisi jälleen tarve sulkea asukaspuistot tai muuttaa niiden toimintaa radikaalisti koronapandemian aikaisia poikkeusoloja vastaavilla tavoilla. Tutkimuskysymyksenä olikin, miten asukaspuistojen toiminnanmuutokset koronapandemiasta ja poikkeusoloista johtuen vaikuttivat asiakkaiden kokemuksiin perheensä hyvinvoinnista ja Kirkkonummen avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistojen palveluista?

## 8 Opinnäytetyön laadullinen tutkielma

Erilaiset opinnäytetyötyypit voidaan jakaa tutkimuksellisiin sekä tutkimusperustaisiin kehittämistöihin. Tutkimukselliset opinnäytetyöt ovat joko määrällisiä, laadullisia tai taiteellisia tutkimuksia, ja tutkimukselliset kehittämistyöt puolestaan toiminnallisia opinnäytetöitä, palvelumuotoilua tai design-tutkimuksia. (Vilkkä 2021a, 15.) Laadullisella tutkimuksella voidaan tarkastella ihmisten välisiä ja sosiaalisia merkityksiä, merkitysten suhteita ja niiden kokonaisuuksia. Laadullisella tutkimuksella voidaan pyrkiä kuvaamaan jotakin ilmiötä tai ymmärtämään subjektiivisia ja monitulkintaisia merkityksiä, jotka ovat ihmisten kuvaamia ja kokemuksistaan tuottamia. Laadullisen tutkimuksen avulla pyritään tavoittamaan ja ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman syvällisesti. (Vilkkä 2021a, 17; Vilkkä 2021b, 128; Julkunen & Puusa 2020, 195.)

Tämän opinnäytetyön tutkielma toteutettiin laadullisena, eli kvalitatiivisena tutkielmana, sillä sen tarkoituksena oli selvittää ja kuvata niin asiakkaiden subjektiivisia kokemuksia kuin Kirkkonummen kunnan asukaspuistoissa työskennelleiden näkemyksiä liittyen korona-ajan aiheuttamiin asukaspuistojen toiminnanmuutoksiin ja niiden mahdollisia vaikutuksia asiakasperheiden hyvinvointiin. Vaikka tutkielma oli pääluonteeltaan laadullinen, on sen apuna kulkenut myös määrällisen tutkimuksen menetelmiä.

Tutkielmaa varten haettiin tutkimuslupa (Liite 1) Kirkkonummen kunnalta ennen tutkielman aineiston keräämiseen liittyvien haastattelujen ja asiakaskyselyn toteuttamista. Tutkimusluvun saamisen jälkeen aineistonkeruu toteutettiin vuoden 2022 loppuun mennessä. Aineistonkeruu toteutettiin strukturoidulla asiakaskyselyllä verkossa ja lomakkeella, sekä asukaspuistojen työntekijöiden teemahaastatteluilla.

## 8.1 Tutkielman aineistona asiakaskysely

Asukaspuistojen asiakkaiden ääni ja kokemukset saatiin kuuluviin strukturoidulla kyselyllä, joka toteutettiin verkkolomakkeella Microsoft Forms-alustalla, sekä paperisena lomakekyselyllä asukaspuistoissa. Strukturoitu kysely mahdollistaa tehokkuuden niin ajan, vastaajamäärän kuin monen eri asian kysymisen suhteen, sillä kyselylomake voidaan usein helposti toimittaa suurelle määrälle vastaajakohderyhmää. Strukturoidun kyselyn heikkouksiksi lukeutuvat puolestaan esimerkiksi se, ettei väärinymmärryksiä pystytä kysymysten kohdalla kontrolloimaan, eikä myöskään voida olla varmoja siitä, että vastaajat ovat ottaneet kyselyyn vastaamisen tosissaan ja täyttäneet lomakkeen ajatuksella ja huolella. Strukturoiduissa kyselyissä myös kohderyhmän vastaamattomuus saattaa olla suuri. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 195.)

Asukaspuiston asiakkaille tarkoitettuun kyselyyn vastaajiksi profiloituivat lasten kanssa puistoissa käyvät aikuiset, jolloin puistojen asiakkaina olevat koululaiset jäivät tämän opinnäytetyön tutkielman ulkopuolelle. Strukturoitu kysely sisälsi kaksi suljettua kysymystä, sekä viisi avointa kysymystä (Liite 2). Vastauksia saatiin yhteensä 14 kappaletta. Vastauksista 12 saatiin verkossa Microsoft Forms-kyselyn kautta, ja kaksi täytettävällä paperisella kyselylomakkeella. Asiakaskysely oli täytettävissä aikavälillä 2.11.2022–25.11.2022.

Asiakaskyselyn mahdollisten vastaajien tavoittamiseksi opinnäytetyön tutkielmasta ilmoitettiin kaikkien Kirkkonummen asukaspuistojen Facebook-sivuilla. Ilmoituksessa (Liite 3) kerrottiin tehtävästä tutkielmasta sekä avattiin sen tarkoitusta ja tavoitetta. Ilmoituksessa oli myös suora linkki asiakaskyselyyn. Facebook tuntui asiakaskyselyn tiedotuskanavana sopivimmalta, sillä sen kautta oli mahdollista tavoittaa myös koronapandemian alkuaikoina puistoissa käyneitä entisiä asiakkaita, jotka ovat jo mahdollisesti siirtyneet lasten kasvettua takaisin työelämään eivätkä enää olleet säännöllisesti mukana avoimessa toiminnassa.

Kyselytutkielmasta tiedottamisessa mukana olivat sosiaalisen median ilmoituksen lisäksi asukaspuistojen työntekijät, jotka saattoivat työskennellessään informoida asiakkaita ja ohjata heitä vastaamaan kyselyyn. Asiakkaille mahdollistettiin kyselyyn vastaaminen asukaspuiston käytössä olevalla tabletilla tai paperilomakkeella. Näin pystyttiin viemään tietoa tutkielmaan liittyvästä kyselystä eteenpäin myös asiakkaille, jotka eivät esimerkiksi käytä sosiaalista mediaa tai muuten seuraa puistojen Facebook-päivityksiä ja tiedotteita.

## 8.2 Tutkielman aineistona työntekijöiden teemahaastattelut

Asukaspuistojen työntekijöitä haastatteleamalla saatiin kuva siitä, miten asukaspuistojen toiminnanmuutokset koronapandemia-aikana heidän mielestään vaikuttivat asiakasperheiden elämään ja miten toiminnanmuutokset vaikuttivat perheiden hyvinvointiin. Haastattelumenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua, teemahaastattelua, jolloin

haastatteluaihepiiri pystyttiin fokusoimaan nimenomaan korona-aikaan. Teemahaastattelulle onkin ominaista, että haastattelun teema on valmiiksi tiedossa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 208). Teemahaastattelu mahdollisti haastattelutilanteessa lisäkysymysten esittämisen ja antoi enemmän tilaa keskustelulle kuin strukturoidumpi haastattelumuoto.

Tutkielmaa varten haastateltiin neljää asukaspuistojen työntekijää, jotka työskentelivät puistoissa aikana, jolloin ensimmäiset koronarajoitukset sulki puistot 16.3.2020. Haastatteluihin osallistuminen oli vapaaehtoista ja haastateltaville kerrottiin etukäteen haastattelutilanteiden nauhoittamisesta litterointia varten. Neljästä haastattelusta kolme toteutettiin etäyhteydellä Microsoft Teams-sovelluksessa videohaastattelulla, ja yksi haastatteluista suoritettiin paikan päällä asukaspuiston käytävissä olevissa tiloissa. Haastattelut toteutuivat 24.11.2022, 29.11.2022, 5.12.2022 ja 22.12.2022, ja ne oli sovittu ajankohtiin, jotka sopivat parhaiten puistojen työntekijöiden työpäivän aikatauluihin.

Teemahaastattelun runkona oli neljä valmista kysymystä (Liite 4), jotka käytiin haastateltavien kanssa läpi samassa järjestyksessä. Kysymykset oli lähetetty haastateltaville etukäteen luettavaksi haastattelukutsun liitteenä, mutta kaksi neljästä haastateltavasta ei ollut tutustunut kysymyksiin ennen haastattelua. Haastatteluja varten laaditut valmiit kysymykset koskivat teemahaastattelun luonteen mukaisesti tutkielman teemaa, eli koronarajoitusten aikaista asukaspuistotoimintaa sekä sen mahdollisia vaikutuksia asiakasperheiden hyvinvointiin. Haastattelutilanteet olivat tunnelmaltaan kiireettömiä ja haastateltaville annettiin rauhassa aikaa vastata kysymyksiin.

Haastattelut olivat kokonaiskestoltaan yhteensä 60 minuuttia ja aineiston litterointia varten haastattelut nauhoitettiin. Litteroinnilla tarkoitetaan haastatteluiden tekstimuotoon muuttamista (Kananen 2015, 83). Litterointi toteutettiin haastattelunauhoituksia kuuntelemalla, etenemällä pieni pätkä kerrallaan ja pysäyttämällä nauhoitus aina hetkeksi kirjoittamisen ajaksi. Samaan kohtaan saattoi joutua palaamaan useampaan kertaan, jotta oikea sanamuoto saatiin litteroitua. Erityisesti Microsoft Teams-nauhoitteiden kanssa ongelmana oli, ettei nauhoituksen ääni pysäytyksen päättyessä jatkunut välittömästi, vaan se saattoi hypätä jonkin sanan yli niin että se jäi kuulemattomiin. Nauhoitteessa joutui tällöin palaamaan aina muutamia sekunteja taaksepäin, jotta kaikki sanat saatiin varmasti litterointiin mukaan.

Litterointityö aloitettiin haastattelunauhoitusten kohdasta, jossa päästiin alkutervehdysten ja muun keskustelun jälkeen itse haastattelukysymyksiin ja tutkittavaan teemaan. Litteroinnissa poistettiin turhat täytesanat ja äännähdykset. Litteroinnin tuloksena analysoitava haastattelumateriaali saatiin tekstimuotoon, jolloin analysointivaihe oli helpompi toteuttaa.

### 8.3 Aineiston analysointi

Tutkimuksen aineiston analysointitapoja on lukuisia, mutta karkeasti ne voidaan ryhmitellä selittämään pyrkivään, sekä ymmärtämiseen pyrkivään lähestymistapaan. Laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään, kuvailemaan ja tulkitsemaan tutkittavaa ilmiötä, ja tutkimuksen analysointi on usein haastavaksi koettua sen väljien sääntöjen ja monien eri analyysitapojen vuoksi. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2014, 224; Juuti & Puusa 2020, 143.) Laadullisen tutkimuksen aineiston tarkastelussa voidaan käyttää sisällönanalyysiä, joka mahdollistaa aineiston monipuolisen tarkastelun niin että siitä voidaan tunnistaa sekä teorialähtöisiä että aineistolähtöisiä piirteitä. Analysointi jatkuu koko tutkimusprosessin ajan, eikä sen tarvitse olla kaavamaisista ja teknistä. (Puusa 2020, 148–149.)

Tämän opinnäytetyön tutkielman sisällön analysoinnissa käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä, jossa aineiston tulkinnassa jo olemassa oleva teoria voi olla helpottamassa tutkimusaineiston analysointia (Kananen 2015, 175). Teoriaohjaava sisällönanalyysi on aineiston ehdoilla etenevää analyysiä, josta teoreettiset käsitteet ilmiöstä ovat jo valmiiksi tiedossa ja apuna analyysissä. Vaikka aiempi tieto aiheesta ohjaakin ja vaikuttaa teoriaohjaavaan analyysiin, sillä voidaan tuoda tutkimuksessa esiin myös uusia ajatusmalleja aiemman tiedon testaamisen sijasta. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 17, 108; Sarajärvi & Tuomi 2012, 96–97.) Laadullisen sisällönanalyysin tukena käytettiin aineiston analyysissä myös määrällisen tutkimuksen menetelmiä. Laadullinen ja määrällinen tutkimus ovatkin usein toisiaan täydentäviä, ja niitä voi olla vaikea käytännössä erottaa toisistaan (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2012, 136).

Tutkielman aineiston litterointi tekstimuotoon helpotti analysointivaihetta, sillä se teki aineiston tarkastelusta ja siitä nousevien teemojen luokittelusta helpompaa. Aineiston yhteismitallistaminen tekstimuotoon mahdollistaakin saadun aineiston analysoinnin esimerkiksi lukemalla tai erilaisia laadullisen tutkimuksen tilasto-ohjelmia käyttäen (Kananen 2015, 83). Analysoinnin alkuvaiheessa teemahaastatteluin sekä asiakaskyselyllä saatu yhteismitallistettu aineisto luettiin läpi useaan kertaan, jotta siitä nousevista teemoista saatiin muodostettua yleiskuva.

Analysointivaiheessa niin asiakkaiden kuin asukaspuiston työntekijöiden vastauksia luokiteltiin kysymys kerrallaan, jotta saatiin kuva siitä mitkä teemat niistä nousevat esille. Aineistosta nousseet teemat luokiteltiin alkuun väreittäin korostuskynillä alleviivaten. Värikoodauksen jälkeen aineistosta nousseiden teemojen mukaiset alkuperäisilmaisut taulukoitiin, jonka jälkeen ne pelkistettiin. Tämä auttoi löytämään vastauksista tuloksiin nousseet luokat (Taulukko 1).

Kysymys	Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Luokka
Millä tavoin koitte asukaspuistojen sulkeutumisen tai muiden korona-ajan toiminnanmuutosten vaikuttaneen perheenne hyvinvointiin?	...olin tuolloin kovin yksinäinen vauvan kanssa...  Yksinäisyys, ei tavannut muita.  ...oli yksinäinen olo ja henkisesti rankkaa aikaa...	Yksinäisyys	Sosiaalisten kontaktien puute
	...olisin kaivannut vertaistukea ja juttuseuraa...  Ensimmäisen lapsen kanssa olisin kaivannut muiden äitien seuraa ja vertaistukea...	Vertaistuen kaipuu	Vertaistuen puute
	...lapseni täyttää pian 3-vuotta ja hänellä on haasteita jäädä muiden aikuisten seuraan ellen itse ole paikalla...  ...myös lapset kärsi koska ei nähneet juurikaan muita lapsia	Lapsen sosiaaliseen kehitykseen ja kanssakäymiseen liittyvät huolet	Huoli lapsen sosiaalisesta kehityksestä
	...vaikutti perheemme hyvinvointiin niin että perheemme tärkeä rutiini rikkoutui...	Rutiinien rikkoutuminen	Rutiinien muutos

Taulukko 1: Asiakkaiden kokemukset toiminnanmuutosten vaikutuksista perheidensä hyvinvointiin

Asiakaskyselyssä olleiden kahden suljetun kysymyksen, sekä yhden avoimen kysymyksen tulokintaa varten laadittiin vastauksien perusteella ympyrädiagrammit kuvaamaan vastausten jakautumista. Ympyrä- eli sektoridiagrammia voidaan käyttää aineiston yhden muuttujan jakaumien havainnollistamiseksi (Vilkkä 2007, 142). Tämä auttoi analyysivaiheessa näiden kolmen kysymysten vastausten tulkintaa.

## 9 Asiakaskyselyn tulokset

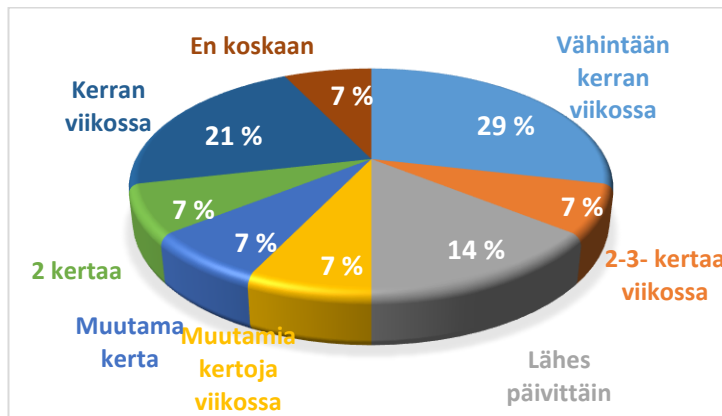
### 9.1 Taustoittavat kysymykset

Asiakaskyselyn vastaajilta selvitettiin taustojen kartoittamiseksi Kirkkonummen kunnan asukaspuistojen mahdollisen asiakkuuden lisäksi, olivatko he kokeneet koronapandemian aiheuttamien toiminnanmuutosten vaikuttaneen perheidensä hyvinvointiin, ja kuinka usein he olivat vierailleet asukaspuistoissa ennen näitä toiminnanmuutoksia (Kuviot 1 & 2). Asiakaskyselyn vastaajista kaikki 14 (100 %) vastasivat olleensa asukaspuistojen asiakkaina aikana, jolloin koronatoimet rajoituksineen vaikuttivat puistojen toimintaan. Heistä peräti 13 (93 %) vastasi kokeneensa, että puistojen sulkeutuminen ja muut korona-ajan toiminnanmuutokset olivat vaikuttaneet heidän perheidensä hyvinvointiin (Kuvio 1).



Kuvio 1: Vakituiset asiakkuudet ja toiminnanmuutosten vaikutukset koettuun hyvinvointiin

Kysyttäessä asiakkaiden asukaspuistojen käyntikertoja ennen koronapandemiaa ja sitä seuranneita toiminnanmuutoksia, vaihtelivat vastaukset ”lähes päivittäin” käymisestä, yhteen ”en koskaan” vastaukseen (Kuvio 2). Vastaajista lähes päivittäin käyviä oli kaksi (14 %) vastanesta ja vähintään kerran viikossa käyviä oli vastaajista neljä (29 %). Kerran viikossa käyviä oli kolme (21 %) vastaajista. Yksi (7 %) vastaajista kertoi käyneensä asukaspuistossa muutama kerran, ja yksi (7 %) kertoi vierailleensa puistoissa kahdesti. Yksi (7 %) vastaajista kertoi käyneensä puistoissa kerran. Muutama kerran viikossa, sekä kahdesta kolmeen kertaan viikossa käyviä oli vastaajista kaksi (14 %).



Kuvio 2: Asiakkaiden käyntikerrat asukaspuistoissa ennen koronarajoituksia

Asiakaskyselyn vastauksien perusteella voitiin todeta, että reilu 3/4 asiakaskyselyyn vastanneista oli asukaspuistojen vakituksia kävijöitä ennen korona-ajan toiminnanmuutoksia. Heidän vierailunsa asukaspuistoissa olivat viikoittaisia, ja heidän käyntikertansa vaihtelivat kerran viikossa käymisestä lähes päivittäin käymiseen. Näin ollen asukaspuistoissa kerran tai useamman kerran viikossa käyviä oli kaikista neljästätoista vastaajasta yhdeksän, eli 78 %.

## 9.2 Asiakkaiden kokemukset korona-ajan toiminnanmuutosten vaikutuksista perheidensä hyvinvointiin

Asiakaskyselyn kysymykseen, jossa tiedusteltiin millä tavoin asiakkaat olivat kokeneet korona-ajan toiminnanmuutosten vaikuttaneen perheidensä hyvinvointiin, kaikkien kolmentoista kysymykseen vastanneen vastaukset kertoivat selkeästi, että he kokivat rajoitusten aikaisten toiminnanmuutosten vaikuttaneen perheidensä hyvinvointiin negatiivisesti. Hyvinvointia heikentävinä elementteinä korostuivat sosiaalisten kontaktien sekä vertaistuen puute, arkirutiinien rikkoutuminen sekä huoli lasten sosiaalisesta kehityksestä.

Vastauksissa tuli usein esille kotona olevan vanhemman kokema yksinäisyys, ja erityisesti esikoisensa saaneiden vauvojen vanhemmille koronarajoitusten aika oli vastausten mukaan erityisen haastava.

...olin tuolloin kovin yksinäinen vauvan kanssa...en tutustunut ollenkaan samassa tilanteessa oleviin perheisiin. Tämä näkyy edelleen. Ei ole tukiverkostoa eikä äitikavereita...

...oli rankkaa olla esikoisen kanssa kotona vaikean raskauden ja synnytyksen jälkeen, ja yhtäkkiä piti vain taas eristäytyä kotiin. Oli yksinäinen olo ja henkisesti rankkaa aikaa...

Vertaistuen tarve oli myös vastauksista selkeästi nouseva asia, jota vanhemmat kaipasivat koronarajoitusten suljettua puistot. Kaikista selkeimmin vertaistuen merkitys ja tarve näyttäytyi esikoisvauvojen vanhempien vastauksissa.

...ensimmäisen lapsen kanssa olisin kaivannut muiden äitien seuraa ja vertaistukea...

Joistakin vastauksista ilmeni vanhempien kokemukset ja huoli liittyen lastensa hyvinvointiin ja heidän sosiaalisten kontaktiensa puutteeseen. Vanhemmat kertoivat vastauksissaan muun muassa lastensa haasteista jäädä toisten aikuisten seuraan, sekä mainitsivat lasten kärsineen, kun heillä ei ollut koronasulkujen aikaan mahdollisuutta tavata asukaspuistoissa muita lapsia.

...lapseni täyttää pian 3 vuotta ja hänellä on haasteita jäädä muiden aikuisten seuraan ellen ole itse paikalla...

...myös lapset kärsi koska ei nähneet juurikaan muita lapsia...

Myös rutiinien rikkoutuminen ja arjen muuttuminen tuotiin vastauksissa esille. Monet vastaajista kävivät asukaspuistoissa säännöllisesti ennen koronan aiheuttamia rajoituksia toiminnanmuutoksineen.

Asukaspuistojen sulkeutuminen vaikutti perheemme hyvinvointiin sillä tavalla että perheemme tärkeä rutiini rikkoutui.

### 9.3 Asiakkaiden kokemukset asukaspuistojen korona-ajan ulkotoiminnasta

Selvitettäessä asiakkaiden kokemuksia ajasta, jolloin asukaspuistot tarjosivat ainoastaan ulkotoimintaa sisätilojen ollessa edelleen suljettuja, koki suuri osa vastaajista toimintaan osallistumisen olleen haasteellista. Neljästätoista kyselyyn vastanneesta kymmenen oli sitä mieltä, että ulkotoiminta ei ollut pystynyt korvaamaan asukaspuistojen normaalia toimintaa. Normaalisti asukaspuistoissa vierailevilla perheillä oli käytössään myös puistojen sisätilat, joissa he pystyivät esimerkiksi ruokailemaan ja huolehtimaan pikkulasten ja vauvojen tarpeista liittyen niin ruuan lämmitykseen kuin vaippojen vaihtoon.

Ulkotoiminta koettiin usein haastavaksi erityisesti pikkuvauvojen vanhempien osalta. Osa kyselyyn vastanneista toi vastauksessaan esille myös lastensa pettymyksen sisätilojen ollessa suljettuina. Vastaajista neljä oli ollut kuitenkin tyytyväinen myös pelkkään ulkotoimintaan.

...hankalaa vauvan kanssa. Vaippoja pitää vaihtaa ja ruokaa pitää lämmittää lapselle. Olisi ollut kiva saada istua hetken juomassa teetä kun lapsi leikkii...

Se oli hankala kun ei päässyt sisätiloihin. Lapset olivat pettyneitä myös.

Oli ihanaa että sai nähdä edes ulkona! Monesti ollaankin vain pihalla eikä käväistä sisätiloissa.

#### 9.4 Asiakkaiden näkemys mahdollisesta rajoitusten aikaisesta tuesta

Kysymykseen millaista tukea asiakkaat olisivat toivoneet koronarajoitusten ollessa tiukimmillaan, jolloin asukaspuistot olivat kokonaan suljettuna, vaunulenkit ja ulkotoiminnan mainitsi kymmenestä kysymykseen vastanneesta asiakkaasta kolme, ja etänä toteutettavan toiminnan vastaajista kaksi. Yksi vastanneista koki saaneensa tukea asukaspuistoilta myös aikana, jolloin puistot olivat suljettuina.

Vaunulenkkejä, muiden perheiden tapaamista verkossa yms.

Ehkä somessa jotain toimintaa, esim yhteisiä zoom tapaamisia tms.

Neljä vastaajista koki, ettei asukaspuistojen tehtävänä ollutkaan tukea heitä, tai he eivät osanneetkaan kaivata tukea toimintarajoitusten aikana. Asiakkaat toivat esille ymmärryksensä, että koronarajoitusten sulkiessa asukaspuistot, ei niillä kuten monella muullakaan erilaisia palveluita tarjoavalla toimijalla, ollut mahdollisuutta vaikuttaa silloiseen tilanteeseen, vaikka tahtotilaa omien asiakkaiden palvelemiseen olisikin ollut. Osassa asiakkaiden vastauksista oli myös näkyvä, että he eivät ehkä olisi kokeneet verkossa etäyhteyksin tapaamisen olevan heille mielekäästä.

Ei heidän kuulunut tukea.

En oikein usko että puistot olisivat voineet tarjota mitään muuta kuin mitä silloin oli. Etäyhteydet on vähän plääh, ja rajoitukset oli niin tiukat että mitään ulkoilujuttujakaan ei voinut harkita.

## 10 Teemahaastattelujen tulokset

### 10.1 Työntekijöiden näkemys korona-ajan toiminnanmuutoksien vaikutuksista asiakasperheiden hyvinvointiin

Asukaspuistojen työntekijöiden haastatteluissa tuli niin ikään selkeästi esille asiakkaiden hyvinvointia heikentävinä tekijöinä sosiaalisten kontaktien ja vertaistuen puute, huoli lasten sosiaalisesta kehityksestä sekä rutiinien rikkoutuminen. Erityisesti vertaistuen merkitys asiakasperheille korostui haastateltavien vastauksissa.

...yhtäkkiä kaikki tuttu turvallinen asukaspuistotoiminta ja vertaisryhmät, vertaistuki siellä päättyi ja sitte elämä jäikin sinne neljän seinän sisälle...

Sosiaalisten kontaktien rajaamisen vaikutukset asiakkaiden yksinäisyyteen tulivat myös haastatteluissa esille, ja erityisesti vauvaperheiden yksinäisyys.

...tuli varmaan sellast yksinäisyyttä...eikä ollu niinku paikkaa mis tavata muita ja jutella ja olla yhdessä...

...sitten mietti jotenki et etenki ne ensimmäisen vauvan perheet, et miten ne niinku pärjää. Et ne oli ihan yksin...

Myös lasten sosiaaliseen kehitykseen liittyvä näkökulma esiintyi kaikissa neljässä työntekijän haastattelussa. Haastateltavat toivat ilmi pohdintansa esimerkiksi koronapandemian aikana syntyneiden vauvojen sosiaalisesta kehityksestä, kun vauvat eivät tavanneet juurikaan muita ihmisiä kuin omia vanhempiaan, ja tavatessaankin vieraiden aikuisten kasvot ja ilmeet olivat pääasiallisesti kirurgisten hengityssuojainten takana. Työntekijät olivat tiedostaneet myös lasten erilaisen sosiaalisen arkuuden toiminnan jälleen avautuessa koronasulkujen jälkeen.

...ja sitten elettiin vielä sitä maskiaikaa, et kun ei nähdä kasvoja ja näin niin sekin varmaan vaikuttaa moneen asiaan etenki just pienempien kanssa...

...muutos niissä lapsissa aikamoinen että sellaset tosi sosiaaliset lapset ne olikin tosi arkoja, että se oli aika radikaalikin muutos mikä sitten näkyi ihan lapsissa...

Lapsiperheiden rutiinien rikkoutuminen tuli selkeästi esille myös työntekijöiden haastatteluissa. Monille perheille asukaspuistot ovat paikkana arjen ”henkireikiä”, joissa osa perheistä saattaa vierailla lähes päivittäin.

...ne on käyneet täällä päivittäin niin niille se on ollut tosi iso muutos...

...no se et ne arjen rutiinit muuttui, moni perhe oli käyny täällä, et heiän viikois oli sellanen asukaspuistopäivä ja missä he tapas ja oli...

## 10.2 Työntekijöiden näkemys mahdollisesta rajoitusten aikaisesta tuesta

Koronarajoitusten sulkiessa asukaspuistot työntekijöiden halu perheiden tukemiseen tuli selkeästi esiin haastatteluissa. He olivat olleet tilanteessa, jossa eivät halustaan huolimatta itse pystyneet vaikuttamaan toimintaa rajoittaviin päätöksiin. Mahdollisia koronarajoitusten aikana toteutettavia toimintamuotoja, joita haastatteluista nousi esille, olivat ulkotoiminta ja etäyhteydet. Ne olisivat mahdollistaneet niin perheiden tapaamisen kuin erilaiset perheille yhteisesti suunnatut toiminnat.

Verkossa tapahtuvista tapaamisista tai toimintatuokioista mainitsivat kaikki tutkielmaa varten haastatellut asukaspuistojen työntekijät.

...et tehdään joitain videoita missä olis askarteluohjeita tai jumppahetkiä tai lorutuokioita, semmosta tekemistä perheille...

...me ite työntekijät ajateltiin että voikun voitais avata joku videokanava...et mis ois aina vaik jotain päivän puuhaa tai kuulumisia, tai että tavata vaik tälleen Teamsin välityksellä perheitä et ryhmissä...

Työntekijät pohtivat myös, että asiakkaille olisi voitu tarjota mahdollisuus soittaa asukaspuistojen työntekijöille, jotta he olisivat voineet tarjota keskusteluseuraa ja ohjata tarvittaessa perheitä ottamaan yhteyttä heidän sen hetkisiä tarpeitaan tukeviin palveluihin.

...tuli mieleen et puhelut, et meille olis voinu soittaa, et olis joku soittoaika...

...semmonen puhelinnumero johon voi soittaa, et niinku nyt ahistaa, et oltais voitu höpötellä ihan vaikka niitä näitä. Tai sitte et jos ois oikeesti, et hei muisatko kun kerroin et meillä on tällönen tilanne et nyt tarviis niinku puhuu jonkun kanssa tai että olisko jotain ideaa et miten tästä, et kuka vois auttaa ja näin, koska sitä me tehään täs kuitenkin niin paljon...

Yhdessä haastattelussa mainittiin, että koronarajoitusten sulkiessa asukaspuistot, niiden oman toiminnan kehittäminen loppui, kun henkilökunta siirrettiin työskentelemään kunnan muihin varhaiskasvatyüksiköihin. Mahdollisia poikkeusoloja vastaavia tilanteita varten olisi voinut olla hyödyllistä laatia valmis suunnitelma, joka voitaisiin ottaa käyttöön tarvittaessa. Asukaspuistojen sulkeutumisen aikaa olisi voitu hyödyntää myös oman toiminnan kehittämiseen ja suunnittelemiseen, joka olisi palvelut heidän omia asiakasperheitään sekä koronarajoitusten jatkuessa, että myöhemmässä vaiheessa puistojen taas jälleen avautuessa.

...asukaspuiston toiminnan kehittäminen loppui siihen, ettei vastattu siihen sen hetkiseen tarpeeseen mikä perheillä ois ollu...kehittää toimintaa niinku poikkeusoloihin soveltuvaksi, tehdä vaik joku suunnitelma kun on kaikenlaisia turvasuunnitelmia, ja sitä suunnitelmaa ja tätä suunnitelmaa, niin vois olla tällanen poikkeusoloihin soveltuva toiminta...

## 11 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää asukaspuistojen asiakasperheiden kokemuksia koronapandemian aiheuttamista toiminnanmuutoksista ja niiden mahdollisista vaikutuksista heidän perheidensä hyvinvointiin. Asukaspuistojen asiakkaille tehdyn kyselyn sekä työntekijöiden haastatteluiden perusteella saadut tutkielman tulokset toivat selkeästi esille Kirkkonummen asukaspuistojen merkityksen heidän vakituisten asiakasperheidensä hyvinvoinnille. Koronapandemian aikana asukaspuistojen sulkeutuminen ja toimintaan liittyvät rajoitukset vaikuttivat niin asiakkaiden kuin työntekijöidenkin mukaan asiakasperheiden hyvinvointia heikentävästi. Asiakkaiden hyvinvointia koettelivat sosiaalisten kontaktien- sekä vertaistuen puute, arkirutiinien muutokset sekä huoli lasten sosiaalisesta kehityksestä. Nämä seikat nousivat esille molemmista aineistoista, ja näin ollen ne tukevat toisiaan ja tutkielman tuloksia.

Tässä tutkielmassa yhdeksi merkittävimäksi asiakasperheiden hyvinvointia heikentäneeksi teemaksi nousi sosiaalisten kontaktien puute. Vastauksissa, joissa niin asiakkaat kuin työntekijät kuvasivat asukaspuistojen toiminnanmuutosten vaikutusta asiakkaiden hyvinvointiin, korostui yksinäisyys. Yksinäisyyteen liittyviä osatekijöitä asiakkaiden vastauksissa olivat ystävien ja tukiverkostojen puute, sekä koronarajoitusten pakottama eristäytyminen. Myös keskustelu- ja vertaisseuran kaipuu oli selkeästi aineistosta tulkittavissa.

Koskelan ja Pusan (2014) pro gradun tutkimuksen tuloksissa, jossa tarkasteltiin avoimen varhaiskasvatustoiminnan merkitystä Rovaniemellä, oli näkyvissä avoimen toiminnan merkitys sosiaalisten kontaktien ja vertaistuen mahdollistamisessa perheiden arjessa. Erityisesti tuloksissa korostui sosiaalisen kanssakäymisen sekä vertaistuen merkitys perheiden hyvinvoinnin tukemisessa. Tämä tutkimus osaltaan on tukemassa tässä opinnäytetyön tutkielmassa saatuja tuloksia, joiden mukaan koronarajoitusten aikaiset asukaspuistojen sulkemiset ja toiminnanmuutokset heikensivät asiakkaiden hyvinvoinnin kokemuksia vähentyneiden sosiaalisten kontaktien sekä vertaistuen puutteen vuoksi.

Myös Heinströmin (2018, 67, 88) tutkimuksessa, joka selvitti lapsiperheiden osallisuutta matkailun kynnyksen avoimissa kohtaamispaikoissa, oli osallisuuden vaikutuksissa lapsiperheiden hyvinvointiin vahvasti sidoksissa olevana tekijänä vertaistuki. Vertaistuki liitettiin tutkimuksen asiakasvastauksissa niin sosiaalisiin suhteisiin, apuun ja jaksamiseen kuin samassa elämäntilanteessa olevien kohtaamiseen. Sosiaalisen kanssakäymisen lisäksi vertaistuki, sekä sitä myötä arkisiin asioihin sekä vanhemmuuteen saatava tuki on lapsiperheille erityisen tärkeää, mikä ilmeni hyvin niin ikään tämän opinnäytetyön tutkielman tuloksissa.

Varhaiskasvatuksen päiväkotitoiminnassa mukana olevien 5-vuotiaiden lasten perheiden hyvinvointia koronasulkujen aikana tutkinut Pajula (2020, 17, 24, 29) päätyi tutkimuksessaan siihen, että perheiden kokemuksissa korostuivat varhaiskasvatuksen koronasulkujen vuoksi hyvinvointia heikentävät osatekijät. Hänen tutkimustuloksissaan pääteemoiksi nousivat

ajankäytön hallinta sekä sosiaaliset tukiverkostot. Pajulan tutkimuksessa oli muutamassa asiakasvastauksessa noussut esille myös vanhempien huoli lasten sosiaalisesta kehityksestä. Sosiaalisten taitojen kehittyminen alkaakin varhaisessa vaiheessa vauvan syntymän jälkeen ja vauvat osoittavat kiinnostuksensa muihin lapsiin jo muutamien kuukausien iässä. Niin taaperot (1–3v.) kuin leikki-ikäisetkin (3–6v.) lapset hakeutuvat mielellään toisten lasten seuraan, ja lapsen kasvaessa niin leikkitaidot kuin sosiaaliset taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. (Korhonen 2021.) Samaten tässä opinnäytetyön tutkielmassa huoli lasten sosiaalisesta kehityksestä tuli ilmi sekä asiakaskyselyn vastauksissa että työntekijöiden haastatteluissa. Asiakasvastauksissa ilmeni muun muassa erään vanhemman lapsen haasteet jättäytyä muiden aikuisten seuraan, ja työntekijöitä pohditutti vauvojen sosiaalistuminen ja koronarajoitusten aikaisten vuorovaikutustilanteiden poikkeavuus esimerkiksi kasvot osittain peittävien kirurgisten hengityssuojainten vuoksi.

Yksi sekä asiakaskyselyn että työntekijöiden haastatteluista esille noussut seikka oli asukaspuistojen merkitys osana perheille muodostuneita viikoittaisia rutiineja. Suurin osa kyselyyn vastanneista asiakkaista oli asukaspuistotoiminnassa säännöllisesti mukana olevia, toiset jopa useamman kerran viikossa, tai peräti lähes päivittäin. Rutiinit ovatkin perheille merkittävässä roolissa, sillä tutut rutiinit rytmittävät arkea ja luovat tunnetta niin arjen hallinnasta kuin lisäävät lasten turvallisuuden tunnetta (Neuvokas perhe 2020).

Allardtin teoriaan peilaten, eri hyvinvoinnin ulottuvuuksien tarpeiden tyydyttyminen vaikuttaa yksilön subjektiiviseen kokemukseen omasta hyvinvoinnistaan, ja koronasulkujen voidaan katsoa vaikuttaneen ainakin osaan ulottuvuuksista niin että tarpeet eivät ole tulleet riittävästi tyydytetyksi ja hyvinvoinnin kokemus asukaspuiston asiakkailta heikentyi. Erityisesti yhteisyys-suhteiden ulottuvuus (loving) korostuu tämän tutkielman tuloksissa. Asukaspuistojen asiakkailta väheni koronarajoitusten suljettua puistot mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin ja uusien ystävyysuhteiden ja tukiverkostojen luomiseen. Asiakasperheet eivät koronarajoitusten vuoksi määrättyjen sulkutilojen takia voineet kerääntyä asukaspuistojen tuttuihin tiloihin, joissa samassa elämäntilanteessa olevilla perheillä normaaliolosuhteissa oli mahdollisuus tavata toisiaan ja tuntea yhteenkuuluvuutta toisten kanssa. Yhteisyysuhteiden ulottuvuuden lisäksi tuloksissa voidaan nähdä Allardtin itsensä toteuttamisen muotoihin (being) sisällyttämä tekemisen (doing) ulottuvuus. Asukaspuistoissa vierailut ovat olleet monelle perheelle osa arjen rutiineja ja mielekästä yhteistä tekemistä, joka osaltaan on ollut omassa roolissaan asiakasperheiden hyvinvoinnin tukemisessa. Myös elintason ulottuvuuteen (having) liittyvän psyykkisen terveyden voidaan katsoa olevan kytköksissä tutkielman tuloksiin, sillä asukaspuistoilla on selkeästi merkitystä erityisesti vanhempien henkisen jaksamisen tukemisessa.

Ei enää ollut ”henkireikää” jossa pääsisi tapaamaan ihmisiä ja puhumaan. Esikoisen kanssa oli äitinä välillä hämillään ja olisi kaivannut seuraa, varsinkin kun ei tuntenut paikkakunnalta ketään. Oli rankkaa olla esikoisen kanssa kotona

vaikean raskauden ja synnytyksen jälkeen, ja yhtäkkiä piti vain taas eristäytyä kotiin. Oli yksinäinen olo ja henkisesti rankkaa aikaa...

Tutkielman toisena pääteemana oli, miten asukaspuistojen asiakkaat kokivat koronarajoitusten aikaiset toiminnanmuutokset, ja millaista tukea he olisivat toivoneet aikana, jolloin koronatoimenpiteet sulki asukaspuistot kokonaan ja toiminta jäi tauolle useamman kuukauden ajaksi. Kun asukaspuistot saivat koronarajoitusten hieman lieventyessä avata toimintansa täyssulkujen jälkeen ulkotoimintana, ei se asiakkaiden vastausten mukaan pystynyt täysin korvaamaan puistojen normaalia toimintaa, jolloin myös puistojen sisätilat olisivat olleet avoinna ja mahdollistaneet perheille kokoontua tapaamaan toisiaan ja osallistumaan ohjattuun toimintaan myös sisällä. Osa asiakkaista piti kuitenkin myös ulkotoiminnan avaamista riittävänä, ja he olivat iloisia, että puistot saivat sulkeutumisensa jälkeen jatkaa toimintaansa edes ulkotiloissa.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkielman kohderyhmän, eli Kirkkonummen kunnan avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistojen asiakkaiden, kokemusten kuvaamisen ja ymmärtämisen ohella saada mahdollisia uusia ideoita tukemaan asiakkaiden tarpeita, mikäli tulevaisuudessa tulisi jälleen tarve sulkea asukaspuistot tai muuttaa niiden toimintaa radikaalisti koronapandemian aikaisia poikkeusoloja vastaavilla tavoilla. Asiakasvastausten tuloksista ei ollut tulkittavissa selkeää toivetta siitä, miten Kirkkonummen asukaspuistot olisivat mahdollisesti voineet tukea asiakasperheitään koronarajoitusten aikana, eikä moni vastaajista tukea odottanutkaan. Vaikka muutama vastaajista mainitsi ulkotoiminnan ja etäyhteydet, eivät ne kuitenkaan korostuneet aineistosta tai olleet täysin uusiksi luokiteltavia keinoja heidän hyvinvointinsa tukemiseksi.

Uusia vartenotettavia tapoja asiakkaiden tukemiseksi tuli kuitenkin muutama esille työntekijöiden haastattelujen myötä. Niitä olivat puhelinyhteyden mahdollistaminen asiakasperheiden yhteydenottokanavaksi, sekä asukaspuistotoiminnan kehittäminen ja poikkeusolojen kaltaisia tilanteita varten tehtävä toimintasuunnitelma. Asukaspuistotoiminnan kehittäminen ja poikkeusolojen aikaisen toimintasuunnitelman valmistelu mahdollistaisi varautumisen tilanteeseen, mikäli asukaspuistot jälleen joutuisivat sulkemaan ovensa asiakkailtaan tai muuttamaan toimintaansa tavallisesta poikkeavaksi.

Puhelinyhteydellä voitaisiin sen sijaan tarjota asiakkaille mahdollisuus purkaa ajatuksiaan arjesta ja mahdollisista huolista tutulle asukaspuiston työntekijälle. Puhelinkontakteilla voi tutkimustenkin mukaan olla merkitystä yksinäisyyden tunteiden, sekä jopa masennus- ja ahdistusoireiden lieventymisessä. Tällaisesta tutkimustuloksesta kertoo esimerkiksi ruotsalainen psykiatrian ylilääkäri Anders Hansen kirjassaan *Aivoblues - Miksi voimme huonosti, vaikka kaikki on hyvin?* Tutkimus puhelinyhteyden vaikutuksista yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden kokemuksiin tehtiin vuonna 2021, jolloin maailma eli koronarajoitusten ja karanteenien aikaa.

Tutkimuksen nimi oli Effect of layperson-delivered, empathy-focused program of telephone calls on loneliness, depression, and anxiety among adults during the COVID-19 pandemic: A randomized clinical trial. Neljän viikon ajanjaksona tehtyyn tutkimukseen osallistui 240 henkilöä, jotka asuivat pääasiallisesti yksin, ja olivat iältään 27–101-vuotiaita. Tutkimukseen osallistuneille soitettiin muutaman kerran viikossa, jolloin heillä oli mahdollisuus keskustella puhelimitse aiheesta, jonka he saivat itse valita. Puheluiden soittajat olivat tunnin mittaisen empaattisen keskustelun verkkokoulutuksen saaneita, aivan tavallisia ihmisiä. Tutkimukseen osallistuneet saivat sekä tutkimuksen alussa että sen päättyessä vastata yksinäisyyttä ja ulkopuolisuuden kokemusta mittaaviin kysymyksiin, joiden perusteella heille annettiin yksinäisyyspisteitä. Merkittävää oli, että tutkimuksen tulosten mukaan heidän yksinäisyyspisteensä laskivat 20 prosenttia tämän neljän viikon aikana, ja jopa heidän masennus- ja ahdistusoireensa lieventyivät. (Hansen 2022, 2h, 34 min, 41 s.) Edellä kuvatun tutkimuksenkin perusteella, voi empaattisen keskusteluyhteyden mahdollistaminen vaikuttaa yksilön hyvinvointiin positiivisesti ja tukea psyykkistä terveyttä.

## 12 Tutkielman eettisyys ja luotettavuus

Ihmisarvon kunnioitus ja itsemääräämisoikeus ovat tutkimustyön lähtökohta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 25). Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2021) on koostanut hyvän tieteellisen tutkimuksen periaatteet, jotka ovat eettisesti hyväksyttävän, luotettavan sekä tuloksiltaan uskottavan tutkimuksen ehto. Jotta tutkimus noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä, on se muun muassa kaikilta osin suoritettava rehellisesti, tarkasti ja huolellisesti. Tutkimus tulee suunnitella, toteuttaa ja raportoida tieteelliselle tiedolle sopivalla tavalla ja yksityiskohtaisesti, sekä huomioida tutkimustyötä tehdessä ja työn julkistamisessa muut tutkijat ja heidän saavutuksensa.

Tutkijan täytyy myös selvittää ja perustella tulkintansa ja tarkastella omaa tutkimustyötä kriittisesti. Täydellistä objektiivisuutta ei laadullisessa tutkimuksessa kuitenkaan ole mahdollista saavuttaa, sillä kaikki valinnat tutkimukseen liittyen ovat omia, tutkijan subjektiivisia valintoja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 232; Julkunen & Puusa 2020, 189.) Tässäkin opinnäytetyön laadullisessa tutkielmassa on sen aiheesta alkaen näkyvissä opinnäytetyön tekijän, eli minun oma valintani ja mielenkiintoni aiheeseen. Tutkielma ja sen tulokset on kuitenkin kuvattu rehellisesti ja tarkasti, ja tarkasteltavana ollutta ilmiötä pyritty kuvaamaan mahdollisimman objektiivisesti, vaikkakin subjektiivisten kokemusten tulkintojen kautta.

Itsemääräämisoikeus tutkielmaan osallistujien kanssa huomioitiin niin, että jokainen sai henkilökohtaisesti päättää omasta osallistumisestaan. Itsemääräämisoikeuteen liittyvä oleellisesti, että tutkimukseen mukaan pyydettyä saa ennalta tarpeeksi tietoa tutkimuksesta, jotta hänellä on aito mahdollisuus päätöksensä. Häntä tulisi informoida siitä mitä tutkitaan ja miksi,

mitä tutkimukseen osallistuminen vaatii ja kuka tai mikä taho tutkimusta on tekemässä. (Kuula 2015, 61.)

Osallistuminen tutkielmaan oli täysin vapaaehtoista niin Kirkkonummen kunnan asukaspuistojen työntekijöille kuin heidän asiakkailleen. Osallistuneiden anonymiteetistä pidettiin kiinni, eikä esimerkiksi haastateltujen työntekijöiden nimiä tai muita tunnistettavia tietoja tuotu esille prosessin missään vaiheessa. Asiakaskysely toteutettiin myös niin että mitään yksilöiviä tietoja ei kyselyn yhteydessä kerätty. Asiakaskyselyä laadittaessa huomioitiin, ettei vastauksista pysty tunnistamaan ja yksilöimään siihen osallistuneita henkilöitä. Aineiston keräämisen jälkeen siitä on huolehdittu asianmukaisesti ja niin ettei sitä ole päässyt kukaan ulkopuolinen tarkastelemaan.

Tutkimusetiikkaan kiinnitettiin huomiota, jotta niin eettiset kysymykset kuin tieteellisen tutkimuksen hyvä käytäntö kulkivat tämän opinnäytetyön tutkielmaprosessin mukana parhaimmalla mahdollisella tavalla. Ennen tutkielman toteuttamista ja aineiston keruuta oli sopimukset yhteistyökumppanin kanssa valmiiksi tehtynä sekä tutkimuslupa hankittuna. Yhteistyökumppani huomioitiin myös pohdittaessa tutkielman näkökulmaa, ja suunniteltiin aineistonkeruu heidän toiveensa huomioiden ja mahdollisimman vähän asukaspuistojen muuta toimintaa hankaloittaen.

Laadullinen tutkielma soveltui hyvin tämän opinnäytetyön tarkoitukseen selvittää asukaspuistojen asiakkaiden kokemuksia liittyen korona-aikaan ja sen aikaiseen asukaspuistotoimintaan ja sen vaikutuksiin heidän perheidensä hyvinvointiin. Haastatteluiden ja kyselyn avulla pystyttiin saavuttamaan ymmärrys tutkielman kohteena olevaa ilmiötä kohtaan ja saamaan kuva ihmisten ajatuksista ja kokemuksista mahdollisimman syvällisesti. Asiakaskyselyn pääasiassa avoimet kysymykset mahdollistivat asiakkaille vapauden vastata juuri heidän kokemustensa mukaisesti, verrattuna siihen, että heidän olisi esimerkiksi pitänyt valita itselleen sopivimmat vastaukset jo valmiiksi annetuista vastausvaihtoehdoista. Teemahaastattelut puolestaan antoivat mahdollisuuden työntekijöiden kokemusten syvälliseen kartoittamiseen paremmin kuin kysely, sillä verkkokyselyssä on kysymysten huolellisesta asetelusta huolimatta suurempi riski väärinymmärryksiin.

Tutkielman asiakaskyselyyn vastanneiden määrä jäi verrattain pieneksi, sillä vastauksia saatiin yhteensä 14 kappaletta. Siihen saattoi vaikuttaa esimerkiksi, että tieto tutkielmasta ei kulkeutunut riittävän laajalle, sekä asiakkaiden muuttuneet elämäntilanteet. Saadut vastaukset erityisesti liittyen asiakasperheidensä hyvinvointiin olivat kuitenkin järjestään linjassa toistensa kanssa, ja näin ollen on hyvin mahdollista, että vaikka vastausmäärää olisi saatu kasvatettua, se ei olisi siitä huolimatta vaikuttanut tutkielman tuloksiin.

### 13 Pohdinta

Olin itse suorittamassa ensimmäistä sosionomiopintojeni työharjoittelua Asukaspuisto Veikonvintissä, kun koronarajoitukset sulki puistot jo toistamiseen 30.11.2020. Muistan elävästi päivän, kun puistot jälleen avautuivat ulkotoiminnalla 5.5.2021 ja perheet saapuivat asukaspuiston ulkoleikkipuistoon tapaamaan niin heille ennestään tuttuja työntekijöitä kuin toisia perheitä. Moni kertoi aivan suoraan helpottuneisuudestaan, kun he saattoivat jälleen lähteä tapaamaan muita ihmisiä paikkaan, joka oli ollut heille niin sanotusti ”henkireikä”. Eräs äiti muun muassa totesi aivan suoraan kokevansa, että ”on taas jotenkin helpompi hengittää”.

Tämän opinnäytetyön aihe sai alkunsa, kun tiedustelin asukaspuiston työntekijältä, mahtaisiko heillä olla tarvetta opinnäytetyölle. Mahdollista aihetta pohtiessamme ajatuksemme kääntyivät käytännössä heti koettuun korona-aikaan ja sen vaikutuksiin. Alkuperäisenä ajatuksena oli tehdä tutkielma sekä asiakkaiden että työntekijöiden hyvinvointiin ja kokemuksiin liittyen, mutta aihe rajautui lopulta koskemaan nimenomaan asiakasperheiden hyvinvointia ja heidän kokemuksiaan.

Opinnäytetyöprosessi oli kaikinensa itselleni äärimmäisen opettavainen kokemus. Myönnän jossain vaiheessa miettineeni, miksi olinkaan lähtenyt tekemään opinnäytetyötäni tutkielmatyyppisenä, sillä koin ajoittain olleeni ajatusteni kanssa aivan jumissa enkä meinannut päästä etenemään työn kanssa. Tutkielman tekeminen oli itselleni kuitenkin käytännössä uusi asia, joka todella vaati paneutumista, lähdekirjallisuutta ja ennen kaikkea aikaa asioiden sisäistämiseen. Myös ohjaajan tuella oli suuri merkitys ajatusten selkiyttämisessä.

Prosessin loppuvaiheessa sain kuitenkin huomata, että ajoittain vaikeatkin hetket olivat toisaalta ajaneet minua eteenpäin ottamaan selvää, keräämään tietoa, ja ennen kaikkea oppimaan tämän tyyppisen kokonaisuuden eri vaiheista. Jos olisin tilanteessa, että joutuisin uudelleen tekemään tämän tyyppisen tutkielman, uskon että hahmottaisin kokonaisuuden aivan eri tavoin kuin aloittaessani tämän opinnäytetyöprosessin. Äärimmäisen suuressa roolissa on ollut aito mielenkiintoni tutkielman teemaa kohtaan, ja myös halu tuoda yhteistyökumppanileni Kirkkonummen avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistoille tietoa siitä, millä tavoin heidän asiakkaansa olivat nämä poikkeukselliset ajat kokeneet ja olivatko ne mahdollisesti vaikuttaneet heidän perheidensä hyvinvoinnin kokemuksiin.

Arki pikkulapsiperheessä on jokaiselle perheelle oman näköistään. Siinä missä toiset vanhemmat voivat nauttia rauhallisista päivistä kotona lasten kanssa, toiset voivat kaivata elämäänsä enemmän sosiaalisia kontakteja ja tekemistä arkensa rytmittämiseksi. Myös vanhempien väsyminen voi tuoda arkeen haasteita, sillä vanhempana lapselleen on oltava läsnä lähes jatkuvasti. Kun maailmalla levisi yllättäen ominaisuuksiltaan ihmisille vielä täysin tuntematon virus, alkoi maassamme aika, jollaista emme olleet aiemmin kokeneet. Tuo aika muutti erilaisine rajoituksineen ja maskisuosituksineen lähes kaikkien arjen. Pikkulapsiperheiden arjen

muutokset saattoivat olla melko radikaalejakin. On selvää, että toisinaan raskaskin pikkulapsiarki ei välttämättä helpotu tilanteessa, jossa perheet olivat pakotettuja jäämään kotiin neljän seinän sisälle.

On hyvä huomioida, että Kirkkonummen asukaspuistojen muun varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen toiminnan lisäksi, niissä työskentelevien ammattilaisten tekemä työ näyttäytyy hyvin paljon myös ennaltaehkäisevänä perhetyönä. He kohtaavat asiakkaat yksilöllisesti, toimivat tarvittaessa arjen kannattelijoina ja tukijoina, ja voivat ohjata asiakkaita heidän tarpeidensa mukaisesti ottamaan yhteyttä esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouteihin. Erityisesti monelle vanhemmalle voi olla jaksamisen kannalta hyvin merkityksellistä, että heidät kohdataan kunnioittavasti, kiireettömästi ja arvostavasti, sekä kuunnellaan ja keskustellaan heidän kanssaan heitä mietityttävistä asioista.

Tutkielman tulokset toivat varsin selkeästi esille koronapandemian aikaisten toiminnanmuutosten vaikuttaneen Kirkkonummen kunnan asukaspuistojen asiakasperheiden hyvinvointiin heikentävästi. Erityisesti puistoissa säännöllisesti vieraileville perheille avoimella varhaiskasvatustoiminnalla on merkittävä rooli heidän hyvinvointinsa tukemisessa. Mikäli maassamme jouduttaisiin uudestaan tilanteeseen, jossa asukaspuistojen toimintaa olisi rajoitettava merkittävästi, tulisi toiminnasta vastaavien tarkkaan pohtia millä tavoin voitaisiin vaikuttaa siihen, etteivät perheet jälleen kokisi jäävänsä niin yksin. Kirkkonummen kunnan asukaspuistoilta opinnäytetyöstä saadussa palautteessa tuotiin esille, että tämän opinnäytetyön tutkielman tulosten perusteella heidän kannattaa varautua toimintasuunnitelmalla uusiin mahdollisiin toimintaan vaikuttaviin erikoistilanteisiin, jotta puistot voisivat ottaa valmiin suunnitelman käyttöön tarvittaessa omien asiakkaidensa tukemiseksi.

Toivottavaa olisi, että avoimen varhaiskasvatustoiminnan merkitys perheiden hyvinvoinnin tukemisessa tunnistettaisiin laajemmin ja sitä osattaisiin arvostaa sen vaatimalla tavalla. Ikävä kyllä viime vuosienkin aikana useassa kunnassa juuri avoimen varhaiskasvatuksen palvelut ovat olleet kuntien budjetoinneissa leikkausuhan alla. Pienenä toivonpilkahduksena voitaisiin kuitenkin avoimen varhaiskasvatustoiminnan kannalta nähdä esimerkiksi se, että opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuoden 2022 loppupuolella yhteensä 2 000 000 euron erityisavustuksen kunnille ja kuntayhtymille haettavaksi avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittämiseksi vuodelle 2023. Erityisesti avustuksen tavoitteena oli tukea toiminnan kehittämistä niissä kunnissa, joissa avoin varhaiskasvatustoiminta on vielä pientä, tai sitä ei ole lainkaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023.)

Jotta avoimen varhaiskasvatuksen merkityksestä sekä hyödyistä asiakasperheiden hyvinvointiin liittyen saataisiin lisää tietoa, tulisi tutkimustyötä mielestäni suunnata muun varhaiskasvatustoiminnan tutkimuksen rinnalla enemmän myös avoimeen toimintaan. Tällä hetkellä varhaiskasvatuksen tutkimuksen pääpaino vaikuttaa olevan toisaalla, eikä avointa

varhaiskasvatustoimintaa tunnuta huomioitavan riittävästi. Tutkimustyö olisi hyödyllistä esimerkiksi siltä kannalta, että toimintaa voitaisiin eri alueilla kehittää paremmin perheiden tarpeita vastaavaksi, ja suuret alueelliset erot toiminnassa kaventuisivat. Tutkimustyön kautta pystyttäisiin mahdollisesti vaikuttamaan myös avoimen varhaiskasvatustyön laatuun. Tämän lisäksi avoimen varhaiskasvatuksen mahdollisuudet ennaltaehkäisevänä perhetyönä ja perheiden hyvinvointia tukevana palveluna tulisi tunnustaa, sillä matalan kynnyksen palveluna sillä voi olla yllättävän merkittävä rooli lasten kanssa kotona oleville vanhemmille ja heidän jaksamiselleen. Vaikka valtaosa perheiden varhaiskasvatusikäisistä lapsista onkin varhaiskasvatuksen piirissä päiväkotitoiminnan kautta, ei kuitenkaan tulisi unohtaa perheitä, joissa vanhemmat hoitavat ja kasvattavat pikkulapsiaan pääasiallisesti kotona.

## Lähteet

### Painetut

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Helsinki: WSOY

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2012. Tutki ja kirjoita. 15–17. painos. Helsinki: Tammi

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. painos. Helsinki: Tammi

Ihalainen, J. & Kettunen, T. 2016. Turveverkko vai trampoliini. 10. painos. Sosiaaliturvan mahdollisuudet. Helsinki: Sanoma Pro

Julkunen, S. & Puusa, A. 2020. Uskottavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa. Teoksessa Juuti, P. & Puusa, A. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. 2.painos. Helsinki: Gaudeamus, 189–201.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kangas, J., Karlsson, L. & Lastikka A. 2021. Voimauttava varhaiskasvatus. Leikkivä, osallinen ja hyvinvoiva lapsi. Helsinki: Otava

Kari, O. & Niskanen, T. 2022. Kasvun ja osallisuuden edistäminen. 5.painos. Helsinki: Sanoma Pro

Kirveslahti, K., Metso, V., Sivén, T., Vahala, M. & Vihunen, R. 2018. Kasvun aika. 7.painos. Helsinki: Sanoma Pro

Kuula, A. 2015. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino

Laihiala, T. & Uusitalo, H. 2022. Suomalaisten hyvinvointi 1972 ja 2017. Teoksessa Laihiala, T., Saari, J., Simpura, J. & Uusitalo H. (toim.) Hyvinvoinnin muutos ja pysyvyys. Allardt - hyvinvointi Suomessa 1972 ja 2017. Helsinki: Into Kustannus, 145.

Puusa, A. 2020. Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Juuti, P. & Puusa, A. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. 2.painos. Helsinki: Gaudeamus, 145–156.

Sarajärvi, S. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5.painos. Helsinki: Tammi

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Vilka, H. 2021a. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus

Vilka, H. 2021b. Tutki ja kehitä. 5. painos. Jyväskylä: PS-kustannus

## Sähköiset

Aalto-Setälä, T., Eriksson, P., Gissler, M., Hakulinen T., Hauhio N., Helenius, J., Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J., Kauppinen, Kiviruuu, O., Lammi-Taskula, J., Lindberg, P., Närvi, J., Saariluoma, L., Utriainen, S. & Weckroth, N. 2022. Lapset, nuoret, perheet. Raportissa Kapiainen, S., Kestilä, L., Mesiäislehto, M. & Rissanen, P. (toim.) Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen. Asiantuntija-arvio, kevät 2022, 150. Viitattu 14.6.2022. <https://www.julkari.fi/handle/10024/144268>

Alila, K. & Portell, T. 2008. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen. Avointen varhaiskasvatuspalvelujen nykytila ja kehittämistarpeet 2007. Viitattu 2.6.2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/72270>

Anttila, V. 2022. Koronavirus (SARS-CoV-2, COVID-19). Viitattu 14.6.2022. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01257>

Asukaspuisto Veikonvintin Facebook-sivu 2023. Asukaspuisto Veikonvintti. Viitattu 21.3. 2023. <https://www.facebook.com/asukaspuistoveikonvintti>

Hansen, A. 2022. Aivoblues. Miksi voimme huonosti, vaikka kaikki on hyvin? Äänikirja. Jyväskylä: Atena

Heino, T., Hietanen-Peltola, M., Klemetti, R., Lahtinen, J., Lammi-Taskula, J., Paju, P. & Sarkia, A. 2020. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi. Raportissa Kestilä, L., Härmä, V. & Rissanen, P. (toim.) Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen. Asiantuntija-arvio, syys 2020, 46, 51. Viitattu 20.5.2022. <https://www.julkari.fi/handle/10024/140661>

Heinström, M. 2018. Lapsiperheiden osallisuus matalan kynnyksen avoimissa kohtaamispaikoissa. Viitattu 20.3.2023. <https://erepo.uef.fi/handle/123456789/20539?locale-attribute=fi>

Hirvilampi, T. 2015. Kestävän hyvinvoinnin jäljillä. Ekologisten kysymysten integroiminen hyvinvointitutkimukseen. Viitattu 21.3.2023. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/154175>

Kirkkonummen kunta 2022a. Ajankohtaisia koronatiedotteita 11.8.2022. Luettu 23.8.2022. <https://www.kirkkonummi.fi/ajankohtaista-tietoa-koronaviruksesta>

Kirkkonummen kunta 2022b. Asukaspuistot. Viitattu 7.2.2022. [https://www.kirkkonummi.fi/asukaspuistot\\_1](https://www.kirkkonummi.fi/asukaspuistot_1)

Kirkkonummen kunta 2022c. Asukaspuisto Veikonvintti. Viitattu 7.6.2022. <https://www.kirkkonummi.fi/asukaspuisto-veikonvintti1>

Koskela, A. & Pusa, K. 2014. Kuin toinen olohuone tai leikkihuone meille. Rovaniemen avoin päiväkotiperheiden tukena. Viitattu 20.2.2023. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/59664>

Kosonen, L. 2015. Asukaspuisto on lapsiperheitten varakoti ja huvipuisto! Viitattu 7.6.2022. [https://www.kirkkonummensanommat.fi/Kirkkonummen\\_sanomat/etusivu/455612.html](https://www.kirkkonummensanommat.fi/Kirkkonummen_sanomat/etusivu/455612.html)

Korhonen, L. 2021. Kasvu ja kehitys eri-ikäkausina. Viitattu 23.2.2023. <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>

Kunnari, M. 2017. Aikuisväestön hyvinvointiin liittyvät huolet ja hyvinvoinnin heikentäjät. Viitattu 21.3.2023. <https://www.finna.fi/Record/oy.9915439883906252>

Lammi-Taskula, J. & Närvi, J. 2021. Lapsiperheiden hyvinvointi koronapandemian aikana. Osaraportti 3: Vanhempien kokemukset työn ja perheen yhteensovittamisesta ja hoivan jakamisesta. Viitattu 19.8.2022. <https://www.jyu.fi/edpsy/fi/tutkimus/tutkimushankkeet/kotisivut/varhaiskasvatus-ja-koronapandemia/julkaisut>

Neuvokas perhe 2020. Arkirytmiviivasto - voimaa arjen rutiineista. Viitattu 17.3.2023. <https://neuvokasperhe.fi/artikkeli/arkirytmiviivasto-voimaa-arjen-rutiineista/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022. Kaksi miljoonaa euroa haettavissa avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittämiseen. Viitattu 2.2.2023. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/kaksi-miljoonaa-euroa-haettavissa-avoimen-varhaiskasvatustoiminnan-kehittamiseen>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023. Valtion erityisavustus avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittämiseen vuodelle 2023. Viitattu 23.3.2023. <https://okm.fi/-/valtios-erityisavustus-avoimen-varhaiskasvatustoiminnan-kehittamiseen-vuodelle-2023>

Pajula, R. 2022. Viisivuotiaiden lasten vanhempien kokemukset hyvinvoinnistaan varhaiskasvatuksen sulkutoimenpiteiden aikana 2020. Viitattu 20.3.2023. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/81253>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2021. Koronavirusepidemian vaiheet. Viitattu 13.6.2022. <https://stm.fi/koronavirusepidemian-tasot>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022a. Oireet ja hoito. Viitattu 13.6.2022. <https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/oireet-ja-hoito-koronavirus>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022b. Vakavan koronavirustaudin riskiryhmät. Viitattu 14.6.2022. <https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/vakavan-koronavirustaudin-riskiryhmat>

Terveyskylä 2023. Vertaistuen muodot. Viitattu 20.3.2023. <https://www.terveyskyla.fi/vertaistalo/tietoa-vertaistuesta/vertaistuen-muodot>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 23.8.2022. <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/HTK-ohje-2012#HTK>

Uusitalo, H. & Simpura, J. 2020. Erik Allardt hyvinvoinnin tutkijana. Viitattu 25.1.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020112593224>

Valtioneuvosto 2020. Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi. Viitattu 10.6.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi>

Valtioneuvosto 2021. Lapset, nuoret ja koronakriisi. Lapsistrategian koronatyöryhmän arvio ja esitykset lapsenoikeuksien toteuttamiseksi. Viitattu 18.7.2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162647>

Varhaiskasvatustalaki 540/2018. Viitattu 3.6.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Viitattu 2.2.2023. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Viitattu 21.3.2023. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/98723>

WHO 2022. Coronavirus disease (COVID-19). Viitattu 13.6.2022. [https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab\\_3](https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_3)

#### Julkaisemattomat

Leivo, H. 2023. Asukaspuistojen kävijämäärät. Sähköposti 1.3.2023. Kirkkonummen kunnan avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistot. Kirkkonummi

### Kuviot

Kuvio 1: Vakituiset asiakkuudet ja toiminnanmuutosten vaikutukset koettuun hyvinvointiin . 22

Kuvio 2: Asiakkaiden käyntikerrat asukaspuistoissa ennen koronarajoituksia ..... 23

### Taulukot

Taulukko 1: Asiakkaiden kokemukset toiminnanmuutosten vaikutuksista perheidensä

hyvinvointiin..... 21

## Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupa .....	42
Liite 2: Asiakaskysely.....	43
Liite 3: Ilmoitus asiakaskyselystä asukaspuistojen Facebook sivuilla .....	44
Liite 4. Asukaspuistojen työntekijöiden teemahaastattelun runko.....	45

## Liite 1: Tutkimuslupa



**Kirkkonummen kunta**  
 Varhaiskasvatuksen  
 erityisasiantuntija  
 Yleinen päätös

**Viranhaltijapäätös**  
 20.10.2022

Sivu 1  
 9/2022

866/13.00.00/2022

**Tutkimuslupapäätös: Kirkkonummen kunnan avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistojen asiakkaiden kokemuksia toiminnanmuutoksista koronapandemia aikana**

Laurea ammattikorkeakoulun opiskelija Sanna Henriksson– Valkeinen on hakenut tutkimuslupaa sosionomin (varhaiskasvatus) opintoihinsa liittyvää opinnäytetyötä varten. Työn tavoitteena on tutkia miten asukaspuistojen toiminnanmuutokset koronaepidemiasta ja poikkeusoloista johtuen vaikuttivat asiakkaiden kokemuksiin perheensä hyvinvoinnista ja avoimen varhaiskasvatuksen palveluista.

Tutkimus on laadullinen ja sen aineisto kootaan haastatteluiden ja verkko- ja lomakekyselyllä asukaspuistojen asiakkailta ja työntekijöiltä. Opinnäytetyön tutkimuksen sisällönanalysoinnissa käytetään teoriaohjaavaa sisällönanalyysia.

Aineisto kerätään vuoden 2022 aikana ja tutkielman olisi tarkoitus valmistua vuoden 2023 maaliskuussa.

Tutkimuksen tekijä on hakemuksessaan sitoutunut noudattamaan tutkimuseettisiä periaatteita.

Tutkimuksen ohjaajana toimii lehtori [REDACTED]

**Päätöksen peruste**

Hallintosääntö § 64, 1 mom., kohta 5. Varhaiskasvatuksen johtajan delegointipäätös 25.5.2022, § 4/2022.

**Päätös**

Myönnän Sanna Henriksson–Valkeiselle tutkimusluvan em. tutkimuksen suorittamiseen. Tutkimus tulee valmistuttuaan toimittaa Kirkkonummen varhaiskasvatuksen käyttöön osoitteella: Kirkkonummen sivistyspalvelut/Varhaiskasvatus, PL 20, 02401 Kirkkonummi tai sähköisesti kirjaamo@kirkkonummi.fi.

Tämän päätöksen täytäntöönpano Kuntalain 143 § mukaan

Päätös pannaan täytäntöön odottamatta sen lainvoimaisuutta

Tämä päätös on nähtävänä yleisessä tietoverkossa ja kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätös on nähtävänä kunnan verkkosivuilla.

Tästä päätöksestä ei tarvitse ilmoittaa hallintosäännön 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla valvovalle viranomaiselle.

[REDACTED]  
 Varhaiskasvatuksen erityisasiantuntija

## Liite 2: Asiakaskysely

### Kirkkonummen kunnan asukaspuistojen asiakkaiden kokemuksia korona-ajan toiminnanmuutoksista.

*Tämä kysely on osa Laurea ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijan opinnäytetyön tutkimusta jonka yhteistyökumppanina on Kirkkonummen kunnan asukaspuistot. Kyselyllä on tarkoitus selvittää asukaspuistojen asiakkaiden kokemuksia puistojen korona-ajan toiminnasta ja toiminnanmuutoksista, jolloin puistot olivat välillä jopa suljettuina. Tavoitteena on asiakkaiden kokemusten selvittämisen ohella saada kehitys- ja toimintaideoita asiakasperheiden tarpeiden ja hyvinvoinnin tukemiseksi, mikäli jälleen jouduttaisiin poikkeusoloja vastaavaan tilanteeseen.*

1. Olitteko Kirkkonummen kunnan asukaspuistojen palveluiden vakituisia käyttäjiä v. 2020-2021, jolloin koronapandemia toi muutoksia puistojen toimintaan välillä sulkien asukaspuistot kokonaan?  
Kyllä \_\_\_\_ Ei \_\_\_\_
2. Kuinka usein vierailitte asukaspuistoissa ennen koronapandemian aiheuttamia toiminnanmuutoksia ja puistojen sulkemista?  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
3. Koitteko asukaspuistojen sulkeutumisen tai muiden korona-ajan toiminnanmuutosten vaikuttaneen perheenne hyvinvointiin?  
Kyllä \_\_\_\_ Ei \_\_\_\_
4. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen "Kyllä", niin millä tavoin koitte asukaspuistojen sulkeutumisen tai muiden korona-ajan toiminnanmuutosten vaikuttaneen perheenne hyvinvointiin?  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
5. Millaista tukea olisitte toivoneet saavanne asukaspuistoilta koronarajoitusten ollessa tiukimmillaan, jolloin puistot olivat kokonaan suljettuina?  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
6. Kun asukaspuistot avautuivat ulkotoiminnalle koronarajoitusten lieventyessä, miten koitte tämän ajan verrattuna siihen, että puistot olisivat olleet auki normaalisti myös sisätiloiltaan?  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
7. Olisiko teillä muuta kommenttia asukaspuistojen korona-ajan toimintaan liittyen?  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

Lämpimät kiitokset vastauksestanne! 

### Liite 3: Ilmoitus asiakaskyselystä asukaspuistojen Facebook sivuilla

Heippa!

Olen Sanna, Laurean sosionomiopiskelija, ja teen opinnäytetyön tutkielmaa yhteistyössä Kirkkonummen kunnan avoimen varhaiskasvatuksen asukaspuistojen kanssa.

Olin itse opintojeni ensimmäisessä työharjoittelussa Veikonvintissä, jolloin koronarajoitukset olivat tiukimmillaan ja vaikuttivat puistojen toimintaan. Tästä heräsikin ajatus tutkia asukaspuistojen asiakkaiden kokemuksia tuohon aikaan liittyen ja selvittää oliko toiminnanmuutoksilla vaikutuksia perheiden hyvinvointiin.

Tutkielman tavoitteena on asiakkaiden kokemusten selvittämisen ja ymmärtämisen ohella saada mahdollisia kehitys- ja toimintaideoita asiakasperheiden tarpeiden ja hyvinvoinnin tukemiseksi, mikäli jälleen jouduttaisiin poikkeusoloja vastaavaan tilanteeseen.

Jos olette olleet asukaspuistojen asiakkaita vuosina 2020-2021, jolloin koronarajoitukset olivat osa myös asukaspuistojen arkea, olisin kiitollinen jos vastaisitte alla olevaan kyselyyn. Kysely on täysin anonyymi eikä siinä kerätä henkilötietoja. Kyselyyn voi vastata 25.11.2022 asti.

Kiittäen,

Sosionomiopiskelija, Sanna Henriksson-Valkeinen

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=1-m58GaNFkucHGxHxHligNUmELQ-hOCtDtlhMLKnXdVBUmkVBSkRQNUNSUTdWOTQ3Nk1TRjVGVU40Ry4u>



#### Liite 4. Asukaspuistojen työntekijöiden teemahaastattelun runko

1. Miten korona-aika poikkeusoloineen muutti asukaspuistojen toimintaa?
2. Miten teidän mielestänne toiminnanmuutokset vaikuttivat asiakasperheiden elämään?
3. Oliko puistojen sulkeutumisella mielestänne vaikutusta asiakasperheiden hyvinvointiin? Jos niin millä tavoin?
4. Miten asukaspuistot olisivat poikkeusolojen aikaan voineet paremmin tukea perheiden hyvinvointia ja heidän tarpeitaan?